

شورای نگهبان
اداره کل امور انتخابات

مجموعه قوانین و مقررات انتخابات ریاست جمهوری

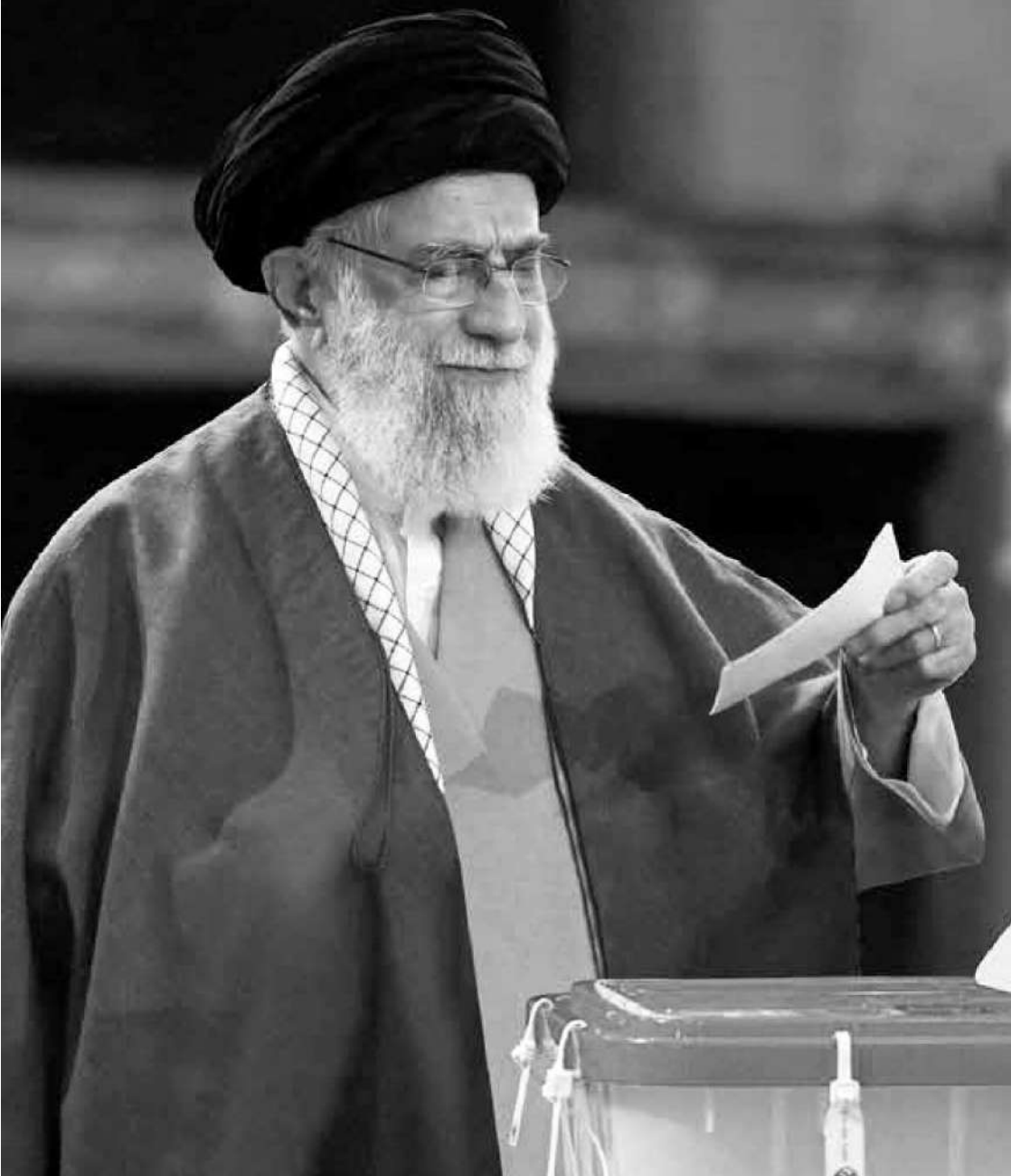
بهار ۱۴۰۳

انقلاب اسلامی | فریاد کعبه‌نواکان و شیعیان داشته باشد

مظاہر القلاب
انتخاب غلط سے ہمیں ہواش بخودمان برمی گرد
انتخاب خوبش بخودمان برمی گرد.

نام کتاب: مجموعه قوانین و مقررات انتخابات ریاست جمهوری

تهیه و تدوین: اداره کل امور انتخابات شورای نگهبان

تاریخ برگزاری انتخابات: ۰۸ / تیر / ۱۴۰۳

چاپ اول: بهار ۱۴۰۳

ویرایش: ششم

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

نشانی: تهران، خیابان امام خمینی^(ه)، خیابان فلسطین جنوبی، شورای نگهبان

کد پستی: ۱۳۱۷۷۶۵۱۹۱

نشانی اینترنتی: www.shora-gc.ir

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۷	پیشگفتار
۸	اصول قانون اساسی مرتبط با انتخابات ریاست جمهوری
۱۳	سیاست‌های کلی انتخابات
۱۸	قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران
۱۹	فصل اول - کلیات
۲۲	فصل دوم - کیفیت انتخابات
۳۳	فصل سوم - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شونده‌گان
۳۹	فصل چهارم - هیأت اجرایی
۴۶	فصل پنجم - اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان
۴۹	فصل ششم - تبلیغات
۵۵	فصل هفتم - شکایت و نحوه رسیدگی
۵۸	فصل هشتم - مجازات
۶۲	قوانین متفرقه
۶۳	قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی
۶۶	قانون لزوم رسیدگی به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف
۶۹	قانون استفساریه مواد ۱۱ و ۱۳ قانون نظارت شورای نگهبان
۷۱	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری
۷۵	آیین نامه اجرایی قانون انتخابات ریاست جمهوری
۹۰	آیین نامه اجرایی قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی

بسم الله الرحمن الرحيم

انتخابات همواره موضوعی تعیین‌کننده برای نظام جمهوری اسلامی و تجدید حیات دهنده برای مجموعه حرکت انقلاب و کشور بوده است. در طول بیش از چهار دهه، با هر بار حضور پرشور و وفادارانه مردم صبور ایران در پای صندوق‌های رأی، یک قوت و روح جدیدی در کالبد کشور، ملت و انقلاب دمیده شده و مجموعه‌ای از مشکلات و در بعضی مواقع بحران‌هایی را از کشور دفع کرده است.

اینک در شرایطی مهیای برگزاری چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در تیر ماه سال ۱۴۰۳ می‌شویم که سیزدهمین دوره ریاست جمهوری، به واسطه شهادت خادم الرضا (علیه‌السلام)، حضرت آیت‌الله رئیسی، در پرواز اردیبهشت، ناتمام ماند و مطابق با اصل ۱۳۱ قانون اساسی، تلاش برای انتخاب رئیس جمهور جدید در ظرف مدت پنجاه روز صورت می‌گیرد. از این رو «شورای نگهبان» به حسب وظیفه ذاتی و قانونی، نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری را بر عهده داشته و به مثابه «چشم بینای نظام» و به مدد الهی نهایت کوشش خود را برای تحقق این تکلیف قانونی در جهت شکل‌گیری انتخاباتی پرشور که به فرمایش رهبر حکیم انقلاب علاج دردهای مزمَن کشور است و نیز در راستای حفظ و صیانت از مبانی بنیادی و ارکان اجرایی نظام مقدس جمهوری اسلامی، معطوف خواهد نمود.

کتاب حاضر که شامل مجموعه قوانین و مقررات انتخابات ریاست جمهوری می‌باشد، حاصل همت کارشناسان تلاشگر اداره کل امور انتخابات شورای نگهبان است که با هر بار تغییر و تحول در آن در طول سال‌های گذشته و در مجالس مختلف، مورد بازنگری، اصلاح و ویرایش‌های متعدد قرار گرفته است.

نسخه پیش‌رو، با ویرایشی مُنقَّح بوده که آخرین اصلاحات و تغییرات مصوب تا تاریخ اول خرداد ماه ۱۴۰۳ به آن افزوده شده است. امید آنکه مورد رضایت حق تعالی قرار گیرد.

اداره آموزش

اداره کل امور انتخابات

اصول قانون اساسی

مرتبط با انتخابات ریاست جمهوری

اصل نهم

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آراء عمومی اداره شود؛ از راه انتخابات: انتخاب رئیس‌جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر این‌ها یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

اصل نود و نهم

شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی و همه‌پرسی را بر عهده دارد.^۱

اصل یکصد و دهم

وظایف و اختیارات رهبر:

- ۱- تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام؛
- ۲- نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام؛
- ۳- فرمان همه‌پرسی؛
- ۴- فرماندهی کل نیروهای مسلح؛
- ۵- اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها؛
- ۶- نصب و عزل و قبول استعفاء؛
- الف - فقهای شورای نگهبان؛
- ب - عالی‌ترین مقام قوه قضاییه؛
- ج - رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران؛
- د - رئیس ستاد مشترک؛
- هـ - فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛
- و- فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی؛

^۱ تفسیر اصل نود و نهم (نظریه شماره ۱۲۳۴ مورخ ۱۳۷۰/۳/۱ شورای نگهبان):

«نظارت مذکور در اصل نود و نهم (۹۹) قانون اساسی، استصوابی است و شامل تمام مراحل اجرایی انتخابات از جمله تأیید و رد صلاحیت کاندیداها می‌شود.»

۷- حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه گانه؛

۸- حل معضلات نظام که از طُرُق عادی قابل حل نیست، از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام؛

۹- امضاء حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم، صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد.

۱۰- عزل رئیس جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی، یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی بر اساس اصل هشتم و نهم؛

۱۱- عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رئیس قوه قضاییه؛ رهبر می‌تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند.

اصل یکصد و سیزدهم

پس از مقام رهبری، رئیس جمهور عالی‌ترین مقام رسمی کشور است و مسؤولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود، بر عهده دارد.

اصل یکصد و چهاردهم

رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد او به صورت متوالی تنها برای یک دوره بلامانع است.

اصل یکصد و پانزدهم

رئیس جمهور باید از میان رجال مذهبی و سیاسی که واجد شرایط زیر باشند انتخاب گردد: ایرانی‌الاصل، تابع ایران، مدیر و مدبر، دارای حسن سابقه و امانت و تقوا، مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

اصل یکصد و شانزدهم

نامزدهای ریاست جمهوری باید قبل از شروع انتخابات آمادگی خود را رسماً اعلام کنند. نحوه برگزاری انتخاب رئیس جمهوری را قانون معین می‌کند.

اصل یکصد و هفدهم

رئیس جمهور با اکثریت مطلق آرای شرکت‌کنندگان، انتخاب می‌شود، ولی هرگاه در دور نخست هیچ یک از نامزدها چنین اکثریتی به دست نیاورد، روز جمعه هفته بعد برای بار دوم رأی گرفته می‌شود. در دور دوم تنها دو نفر از نامزدها که در دور نخست آرای بیشتری داشته‌اند شرکت می‌کنند، ولی اگر بعضی از نامزدهای دارنده آرای بیشتر، از شرکت در انتخابات منصرف شوند، از میان بقیه، دو نفر که در دور نخست بیش از دیگران رأی داشته‌اند برای انتخاب مجدد معرفی می‌شوند.^۲

اصل یکصد و هجدهم

مسئولیت نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری طبق اصل نود و نهم بر عهده شورای نگهبان است، ولی قبل از تشکیل نخستین شورای نگهبان بر عهده انجمن نظارتی است که قانون تعیین می‌کند.

اصل یکصد و نوزدهم

انتخاب رئیس جمهور جدید باید حداقل یک ماه پیش از پایان دوره ریاست جمهوری قبلی انجام شده باشد و در فاصله انتخاب رئیس جمهور جدید و پایان دوره ریاست جمهوری سابق، رئیس جمهور پیشین وظایف رئیس جمهوری را انجام می‌دهد.

اصل یکصد و بیستم

هرگاه در فاصله ده روز پیش از رأی‌گیری یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این قانون احراز شده فوت کند، انتخابات به مدت دو هفته به تأخیر می‌افتد. اگر در فاصله دور نخست و دور دوم نیز یکی از دو نفر حائز اکثریت دور نخست فوت کند، مهلت انتخابات برای دو هفته تمدید می‌شود.

^۲ - تفسیر اصل یکصد و هفدهم (نظریه شماره ۲۷۶۴ مورخ ۱۳۶۴/۴/۵ شورای نگهبان): «در دوره دوم هر یک از دو نفر که اکثریت داشته باشند انتخاب می‌شود. نهایت این است که اگر در قانون انتخابات آرای مربوط به غیر این دو نفر باطل اعلام شود که در این صورت صاحب اکثریت به اکثریت مطلق انتخاب شده است و اگر آرای مربوط به دیگران را هم در جمع آراء به حساب بیاورند به اکثریت نسبی انتخاب شده است و در هر صورت نتیجه واحد است و فردی که از دو نفر اکثریت دارد، منتخب و بعد از آن تجدید انتخابات قانونی نیست»

اصل یکصد و بیست و یکم

رئیس‌جمهور در مجلس شورای اسلامی در جلسه‌ای که با حضور رئیس قوه قضاییه و اعضای شورای نگهبان تشکیل می‌شود به ترتیب زیر سوگند یاد می‌کند و سوگندنامه را امضاء می‌نماید.

بسم الله الرحمن الرحيم

«من به عنوان رئیس‌جمهور در پیشگاه قرآن کریم و در برابر ملت ایران به خداوند قادر متعال سوگند یاد می‌کنم که پاسدار مذهب رسمی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی کشور باشم و همه استعداد و صلاحیت خویش را در راه ایفای مسئولیت‌هایی که بر عهده گرفته‌ام به کار گیرم و خود را وقف خدمت به مردم و اعتلای کشور، ترویج دین و اخلاق، پشتیبانی از حق و گسترش عدالت سازم و از هرگونه خودکامگی بپرهیزم و از آزادی و حرمت اشخاص و حقوقی که قانون اساسی برای ملت شناخته است حمایت کنم. در حراست از مرزها و استقلال سیاسی و اقتصادی و فرهنگی کشور از هیچ اقدامی دریغ نورزم و با استعانت از خداوند و پیروی از پیامبر اسلام و ائمه اطهار علیهم‌السلام قدرتی را که ملت به عنوان امانتی مقدّس به من سپرده است همچون امینی پارسا و فداکار نگاهدار باشم و آن را به منتخب ملت پس از خود بسپارم.»

اصل یکصد و سی و یکم

در صورت فوت، عزل، استعفاء، غیبت یا بیماری بیش از دو ماه رئیس‌جمهور و یا در موردی که مدت ریاست جمهوری پایان یافته و رئیس‌جمهور جدید بر اثر موانعی هنوز انتخاب نشده و یا امور دیگری از این قبیل، معاون اول رئیس‌جمهور با موافقت رهبری اختیارات و مسؤولیت‌های وی را بر عهده می‌گیرد و شورایی متشکل از رئیس‌مجلس و رئیس قوه قضاییه و معاون اول رئیس‌جمهور موظف است ترتیبی دهد که حداکثر ظرف مدت پنجاه روز رئیس‌جمهور جدید انتخاب شود. در صورت فوت معاون اول و یا امور دیگری که مانع انجام وظایف وی گردد و نیز در صورتی که رئیس‌جمهور، معاون اول نداشته باشد مقام رهبری فرد دیگری را به جای او منصوب می‌کند.

سیاست‌های کلی انتخابات

ابلاغی مقام معظم رهبری (مهر ۱۳۹۵)

۱- تعیین حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی بر مبنای جمعیت و مقتضیات اجتناب‌ناپذیر به‌گونه‌ای که حداکثر عدالت انتخاباتی و همچنین شناخت مردم از نامزدها فراهم گردد.

۲- برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی به صورت دو مرحله‌ای در صورت عدم کسب نصاب قانونی در مرحله اول.

۳- بهره‌مندی داوطلبان در تبلیغات انتخاباتی با تقسیم برابر متناسب با امکانات در هر انتخابات حسب مورد از صدا و سیما و فضای مجازی و دیگر رسانه‌ها و امکانات دولتی و عمومی کشور.

۴- تعیین حدود و نوع هزینه‌ها و منابع مجاز و غیر مجاز انتخاباتی، شفاف‌سازی منابع و هزینه‌های انتخاباتی داوطلبان و تشکل‌های سیاسی و اعلام به مراجع ذی‌صلاح و اعمال نظارت دقیق بر آن و تعیین شیوه و چگونگی برخورد با تخلفات مالی.

۵- ممنوعیت هرگونه تخریب، تهدید، تطمیع، فریب و وعده‌های خارج از اختیارات قانونی و هرگونه اقدام مغایر امنیت ملی نظیر تفرقه قومی و مذهبی در تبلیغات انتخاباتی.

۶- ممنوعیت استفاده از حمایت و امکانات بیگانگان، اعم از مالی و تبلیغاتی، توسط نامزدها و احزاب و برخورد به موقع دستگاه‌های ذیربط.

۷- پیشگیری از جرایم و تخلفات انتخاباتی و هرگونه اقدام مغایر قانون، منافع ملی، وحدت ملی و امنیت ملی و رسیدگی سریع و خارج از نوبت حسب مورد به آن‌ها به ویژه جرایم امنیتی، مالی و تبلیغاتی و اقدامات تخریبی ضد داوطلبان.

۸- ارتقای سطح شناخت و آگاهی و آموزش‌های عمومی و ترویج هنجارهای انتخاباتی و نهادینه کردن آن در فرهنگ عمومی و تعیین قواعد و ضوابط رقابت سیاسی سالم به منظور افزایش مشارکت و حضور آگاهانه و با نشاط مردم و کمک انتخاب به اصلاح.

۹- تعیین چارچوب‌ها و قواعد لازم برای فعالیت قانونمندی و مسئولانه احزاب و تشکل‌های سیاسی و اشخاص حقیقی در عرصه انتخابات مبتنی بر اصول و مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران به نحوی که رقابت‌های انتخاباتی منجر به افزایش مشارکت آگاهانه، اعتماد، ثبات و اقتدار نظام شود.

۱۰- ارتقای شایسته‌گزینی - همراه با زمینه‌سازی مناسب - در انتخاب داوطلبان تراز شایسته جمهوری اسلامی ایران و دارای ویژگی‌هایی متناسب با جایگاه مربوط از طریق:

۱-۱۰- تعیین دقیق معیارها و شاخص‌ها و شرایط عمومی و اختصاصی داوطلبان در چارچوب قانون اساسی با تأکید بر کارآمدی علمی، جسمی و شایستگی متناسب با مسئولیت‌های مربوط و تعهد به اسلام، انقلاب و نظام اسلامی و قانون اساسی به ویژه التزام به ولایت فقیه و سلامت اخلاقی - اقتصادی.

۱۰-۲- شناسایی اولیه توانایی و شایستگی داوطلبان در مرحله ثبت‌نام به شیوه‌های مناسب قانونی و متناسب با هر انتخابات.

۱۰-۳- بررسی دقیق و احراز شرایط لازم برای صلاحیت نامزدها با پیش‌بینی زمان کافی در چارچوب قانون هر انتخابات از طریق استعلام از مراجع ذی‌صلاح و پاسخگویی مسئولانه و به‌موقع آن‌ها.

۱۰-۴- اتخاذ ترتیبات لازم برای به حداقل رساندن ممنوعیت حضور داوطلبان شاغل.

۱۰-۵- تعریف و اعلام معیارها و شرایط لازم برای تشخیص رجل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری توسط شورای نگهبان^۳.

۱۱- نظارت شورای نگهبان بر فرآیندها، ابعاد و مراحل انتخابات ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان رهبری، از جمله تأیید نهایی صلاحیت داوطلبان، رسیدگی به شکایات و تأیید یا ابطال انتخابات، به منظور تأمین سلامت انتخابات، جلب مشارکت حداکثری و تأمین حقوق داوطلبان و رأی‌دهندگان با:

۱۱-۱- تعیین سازوکارهای شفاف، زمان‌بندی شده و اطمینان‌بخش و فراهم کردن حضور داوطلبان یا نمایندگان آنها در تمام مراحل.

۱۱-۲- پاسخگویی مکتوب در خصوص دلایل ابطال انتخابات و رد صلاحیت داوطلبان در صورت درخواست آنان.

۱۲- بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در جهت حداکثرسازی شفافیت، سرعت و سلامت در اخذ و شمارش آراء و اعلام نتایج.

۱۳- تعیین سازوکار لازم برای حسن اجرای وظایف نمایندگی، رعایت قسم‌نامه، جلوگیری از سوءاستفاده مالی، اقتصادی و اخلاقی و انجام اقدامات لازم در صورت زوال یا کشف فقدان شرایط نمایندگی مجلس در منتخبان.

^۳ به مصوبه مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۸ شورای نگهبان درخصوص «تعریف، معیارها و شرایط لازم برای تشخیص رجل سیاسی مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری» مندرج در صفحات ۳۴ تا ۳۸ همین مجموعه مراجعه کنید.

۱۴_ ثبات نسبی قوانین انتخابات در چارچوب سیاست‌های کلی و تغییر ندادن آن برای مدت معتدبه، مگر به ضرورت و با تصویب تغییرات با رأی حداقل دوسوم نمایندگان مجلس شورای اسلامی.

۱۵_ پاسداری از آزادی و سلامت انتخابات و حق انتخاب آزادانه افراد و صیانت از آرای مردم به عنوان حق الناس در قانون‌گذاری، نظارت و اجرا و نیز رعایت کامل بی‌طرفی از سوی مجریان و ناظران و برخورد مؤثر با خاطیان.

۱۶_ ممنوعیت ورود نیروهای مسلح، قوای سه‌گانه اعم از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های تابعه آنها، دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی، سازمان‌ها، نهادها و شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی در دسته‌بندی‌های سیاسی و جناحی انتخاباتی و جانب‌داری از داوطلبان.

۱۷_ اجرای انتخابات ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان رهبری و شوراهای اسلامی شهر و روستا توسط وزارت کشور و زیر نظر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات به ریاست وزیر کشور که ترکیب این هیأت و وظایف آن و همچنین ترکیب وظایف هیأت‌های اجرایی استانی و شهرستانی را قانون مشخص می‌کند.

۱۸_ تنظیم تاریخ و همزمانی برگزاری انتخابات‌های عمومی به گونه‌ای که فاصله برگزاری آن‌ها حدود دو سال باشد و مراحل و سازوکار اجرایی آن تا حد امکان یکسان و متحد صورت پذیرد.

قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۶۴/۴/۵ مجلس شورای اسلامی

با اصلاحات بعدی

فصل اول

کلیات

ماده ۱- دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران چهار سال است و از تاریخ تنفیذ اعتبارنامه به وسیله مقام رهبری آغاز می گردد.

ماده ۲- اعتبارنامه رئیس جمهوری توسط شورای نگهبان تهیه و به حضور مقام رهبری تقدیم می گردد.

ماده ۳- (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) وزارت کشور در غیر موارد اصل یکصد و سی و یکم (۱۳۱) قانون اساسی موظف است حداقل پنج ماه قبل از پایان دوره چهار ساله ریاست جمهوری، مقدمات اجرای انتخابات را فراهم آورد و با رعایت اصل یکصد و نوزدهم (۱۱۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مراتب برگزاری انتخابات و تاریخ شروع ثبت نام داوطلبان ریاست جمهوری را با استفاده از وسایل ارتباط جمعی به اطلاع عموم برساند.

ماده ۴- کارکنان دولت در صورتی که به ریاست جمهوری انتخاب شوند، سنوات ریاست جمهوری در سابقه استخدامی ایشان منظور خواهد شد.

ماده ۵- چنانچه شورای نگهبان به دلایلی انتخابات ریاست جمهوری را در سراسر کشور متوقف یا باطل نماید، وزارت کشور با کسب نظر شورای نگهبان در اولین فرصت مناسب نسبت به تجدید انتخابات اقدام می نماید.

ماده ۶- سرپرست وزارت کشور به جای وزیر کشور و سرپرستان استانداری، فرمانداری و بخشداری با تأیید وزیر کشور به جای استاندار، فرماندار و بخشدار خواهند بود.

ماده ۷- آیین نامه اجرایی انتخابات ریاست جمهوری را وزارت کشور، تهیه و با تصویب هیأت وزیران به اجرا می گذارد.

ماده ۸- نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری به عهده شورای نگهبان می‌باشد. این نظارت عام و در تمام مراحل و در کلیه امور مربوط به انتخابات جاری است.

ماده ۹- (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۲۸) چنانچه در همه یا بعضی از شهرستان‌های یک استان، شمارش آرا با دستگاه شمارشگر صورت پذیرد، سیستم کامپیوتری انتخابات باید به نحوی طراحی و اجرا شود که دسترسی به نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای آن در کلیه مراحل انتخابات، بدون حضور نمایندگان شورای نگهبان میسر نباشد. تصمیمات لازم جهت حفظ نرم‌افزارها و سخت‌افزارها مشترکاً توسط شورای نگهبان و وزارت کشور اتخاذ می‌شود و کلیه نسخه‌های نرم‌افزاری قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان رسیده و مهر و موم (قفل نرم‌افزاری) می‌شود تا در زمان مورد توافق، با حضور نمایندگان شورای نگهبان و وزارت کشور روی سیستم‌های کامپیوتری هر حوزه انتخاباتی نصب و راه‌اندازی گردد. هرگونه تغییر در نرم‌افزارها باید با اطلاع و تأیید شورای نگهبان انجام گیرد.

فصل دوم

کیفیت انتخابات

ماده ۱۰ - (اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷) انتخابات به صورت مستقیم و عمومی و با رأی مخفی خواهد بود.

ماده ۱۱ - هرگاه در فاصله ده روز پیش از رأی‌گیری، یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این قانون احراز شده فوت کند، انتخابات به مدت دو هفته به تأخیر می‌افتد.

ماده ۱۲ - انتخابات رئیس جمهور با کسب اکثریت مطلق آراء می‌باشد.

ماده ۱۳ - چنانچه در مرحله اول برای هیچ یک از داوطلبان اکثریت مطلق حاصل نگردد، انتخابات دو مرحله‌ای خواهد شد؛ بدین معنی که دو نامزدی که بیشترین آرا را در مرحله اول داشته‌اند، در انتخابات مرحله دوم شرکت می‌کنند.

ماده ۱۴ - انتخابات مرحله دوم در جمعه هفته بعد انجام خواهد گرفت.

ماده ۱۵ - چنانچه در هر مرحله از انتخابات ریاست جمهوری به هر دلیل، فقط یک نامزد در جدول انتخابات باقی بماند، بلافاصله دستور شروع مجدد انتخابات صادر می‌شود.

ماده ۱۶ - چنانچه در مرحله دوم یکی از دو نفرِ حائز اکثریت فوت نماید، مهلت انتخابات برای دو هفته تمدید می‌شود.

ماده ۱۷ - وزارت کشور پس از وصول نظریه شورای نگهبان مبنی بر خاتمه انتخابات و امضای حکم ریاست جمهوری توسط مقام رهبری، دستور امحای تعرفه و اوراق رأی را صادر خواهد نمود.

ماده ۱۸- [به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ حذف شده است].^۴

ماده ۱۹- (اصلاحی ۱۴۰۳/۰۳/۰۱) در هر مرحله انتخاباتی، هر شخص واجد شرایط می تواند فقط

یک بار با ارائه شناسنامه یا کارت ملی خود جهت احراز هویت رأی دهد.

تبصره- (اصلاحی ۱۳۹۲/۰۳/۲۰) رأی دهندگان در خارج از کشور در صورت همراه

نداشتن شناسنامه و شماره ملی می توانند با ارائه گذرنامه معتبر ایرانی، رأی دهند.

ماده ۲۰- اخذ رأی در داخل و خارج کشور در یک روز انجام می شود و مدت آن ۱۰ ساعت

است و در صورت ضرورت قابل تمدید می باشد.

تبصره ۱- تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در سراسر کشور به عهده وزیر

کشور است.

تبصره ۲- اخذ رأی باید در روز جمعه انجام گیرد.

ماده ۲۱- کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای

انقلابی موظفند که حسب درخواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و

بخشداران، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار

دهند. بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور، جزء ایام مأموریت نامبردگان

محسوب خواهد شد.

تبصره ۵- کلیه نهادها و ارگان های فوق الذکر موظفند حسب درخواست شورای نگهبان و

هیأت های منصوب از جانب آن، کارکنان خود را در اختیار آنان قرار دهند و همچنین

---

^۴ ماده ۱۸ (محذوف) - وزارت کشور پس از وصول نتایج شمارش آرا در داخل و خارج کشور، نتیجه کلی

انتخابات را از طریق رسانه های گروهی به اطلاع مردم خواهد رساند.

وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران موظفند امکانات لازم را در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۲۲- (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) انتخابات ریاست جمهوری و انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا همزمان برگزار می‌گردد و وزارت کشور موظف است تمهیدات لازم برای انتخابات شوراها را نیز فراهم نماید و چنانچه همزمان انتخابات دیگری نیز برگزار گردد، در هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی با اعضای واحد، صندوق‌های مجزا برای هر انتخابات در نظر بگیرد.

تبصره ۱- در صورتی که در اثر موجبات مذکور در اصل یکصد و سی و یکم (۱۳۱) قانون اساسی، دوره ریاست جمهوری قبل از چهار سال به پایان برسد، مجلس جهت همزمان شدن انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا با انتخابات ریاست جمهوری، از طریق توقف یا تمدید دوره شوراهای اسلامی، در چارچوب قانون اساسی تصمیم‌گیری خواهد کرد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۴۰۳/۰۳/۰۱) - انتخابات هفتمین دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا از شمول این ماده، مستثنی و در سال ۱۴۰۴ برگزار می‌شود. دوره هفتم شوراهای اسلامی شهر و روستا به صورت سه ساله است و انتخابات دوره‌های بعد همزمان با انتخابات ریاست جمهوری برگزار خواهد شد.

ماده ۲۳- صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه‌های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور یا هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می‌دهند و همچنین کلیه اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، پخش نماید.

ماده ۲۴- مأموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هر گونه بی‌نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوق‌ها می‌باشند. نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

ماده ۲۵- در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت یا نماینده وی برگ‌های رأی، باطل ولی جزء آرای مأخوذه، محسوب و مراتب در صورتجلسه، قید و آرای مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

۱- آرای غیر قابل خواندن.

۲- آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

۳- آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

ماده ۲۶- در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت یا نماینده وی برگ‌های رأی، باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نشده و مراتب در صورتجلسه، قید و آرای مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

۱- صندوق، فاقد لاک و مهر انتخاباتی باشد.

۲- آرا، زاید بر تعداد تعرفه باشد.

۳- آرای کسانی که به سن قانونی رأی دادن نرسیده باشند.

۴- آرای که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیرایرانی داده شده باشد.

۵- آرای که با تقلب و تزویر (در تعرفه‌ها، آرا، صورتجلسات، شمارش) به دست آمده باشد.

۶- آرای که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

۷- آرای تکراری.

۸- آرایه که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند، اخذ شده باشد.

۹- [به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شده است.]^۵

۱۰- آرایه که از طریق تهدید به دست آمده باشد.

۱۱- آرایه که روی ورقه غیر از برگ رأی نوشته شده باشد.

تبصره ۱- کل آرای مندرج در صورتجلسه‌ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگ‌های تعرفه باشد، باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد.

تبصره ۲- (اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷) به تعداد آرای زاید مذکور در بند «۲»، به قید قرعه از کل برگ‌های رأی کسر می‌شود.

ماده ۲۷- [به موجب قانون اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شده است.]^۶

ماده ۲۸- (اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷) در صورتی که در برگ رأی نام بیش از یک نفر نامزد نوشته و یا علامت‌گذاری شده باشد، برگ رأی باطل است ولی جزء آرای مأخوذه محسوب خواهد شد.

ماده ۲۹- قبل از شروع رأی‌گیری باید در حضور نماینده یا نمایندگان هیأت نظارت، صندوق‌های خالی، بسته و ممهور به مهر شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی گردد و در صورتجلسه‌ای که قبل از شروع رأی‌گیری انتخابات توسط اعضای صندوق در محل اخذ رأی تنظیم می‌گردد، نماینده یا نمایندگان هیأت نظارت شعبه مربوطه، تعداد صندوق‌ها و خالی بودن آنها را گواهی نمایند و در صورتی که در جریان

^۵ بند ۹ (محذوف)- آرایه که فاقد مهر انتخاباتی باشد.

^۶ ماده ۲۷ (محذوف)- در صورتی که نام یک داوطلب در برگ رأی، مکرر نوشته شده باشد، فقط یک رأی برای او محسوب می‌شود.

رای گیری نیاز باشد که صندوقی را اضافه نمایند باید به همین ترتیب عمل نموده و صورتجلسه گردد.

ماده ۳۰- وزارت کشور موظف است در طول برگزاری انتخابات با توجه به وظایفی که به عهده دارد، مطالب مربوط به انتخابات را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۳۱- (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) وزارت کشور مجری برگزاری انتخابات ریاست جمهوری است و زیر نظر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات با ترکیب اعضای ذیل اقدام می نماید:

۱- وزیر کشور (به عنوان رئیس هیأت).

۲- یکی از اعضای هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی با انتخاب مجلس (بدون حق رأی).

۳- دادستان کل کشور.

۴- وزیر اطلاعات.

۵- تعداد هفت نفر از شخصیت های دینی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی به عنوان معتمدان مردمی به ترتیب مقرر در تبصره های «۱» و «۲» این ماده.

تبصره ۱- وزیر کشور حداقل پنج ماه قبل از پایان دوره چهارساله ریاست

جمهوری، سی نفر از شخصیت های مذهبی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی کشور را

که دارای صلاحیت های مندرج در تبصره «۳» ماده «۳۹» این قانون باشند، به عنوان

معتمد به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات معرفی می نماید و با رعایت تبصره «۲»

این ماده، پس از تأیید هیأت مرکزی نظارت، حداکثر ظرف یک هفته، جلسه ای با

حضور حداقل دوسوم معتمدان مذکور تشکیل می دهد که ضمن آن هفت نفر

معمدان موضوع بند «۵»، با رأی مخفی و اکثریت نسبی به عنوان عضو اصلی و چهار نفر عضو علی‌البدل به ترتیب آرا انتخاب شوند.

تبصره ۲- چنانچه هیأت مرکزی نظارت به هر دلیلی، کل یا تعدادی از معتمدان پیشنهادی را تأیید ننمود، وزیر کشور موظف است به تعداد دو برابر مورد نیاز، افراد واجد شرایط دیگری را به هیأت مرکزی نظارت پیشنهاد نماید. هیأت مرکزی نظارت حداکثر ظرف ۲۴ ساعت نظر خود را کتباً اعلام می‌نماید. در هر صورت نظر هیأت مرکزی نظارت برای وزیر کشور لازم‌الاتباع است.

تبصره ۳- هیچ یک از اعضای هیأت اجرایی مرکزی انتخابات نباید نامزد انتخابات ریاست جمهوری باشند.

تبصره ۴- اولین جلسه با دعوت وزیر کشور تشکیل می‌شود و دبیر ستاد انتخابات کشور با پیشنهاد وزیر کشور و تأیید هیأت اجرایی مرکزی انتخاب می‌گردد. مسئولیت دبیری هیأت اجرایی مرکزی نیز بر عهده دبیر ستاد انتخابات است.

تبصره ۵- نایب رئیس هیأت اجرایی مرکزی انتخابات با رأی اکثریت و از بین اعضای هیأت انتخاب می‌شود.

تبصره ۶- تصمیمات هیأت اجرایی مرکزی انتخابات نباید موجب تداخل در وظایف و اختیارات نظارتی شورای نگهبان در خصوص انتخابات ریاست جمهوری گردد؛ در غیر این صورت، تصمیمات مذکور، باطل و هرگونه اقدامی در این جهت ممنوع است. مرجع تشخیص موضوع این تبصره، شورای نگهبان است.

تبصره ۷- جلسه هیأت اجرایی مرکزی انتخابات با حضور ۹ نفر رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با رعایت تبصره «۶» این ماده، با رأی حداقل هفت نفر از اعضا قابل اجراست.

تبصره ۸- نتیجه شمارش آرای انتخابات ریاست جمهوری پس از وصول گزارش هیأت اجرایی مرکزی، به وسیله وزیر کشور اعلام می‌شود و تأیید نهایی صحت انتخابات برعهده شورای نگهبان است.

تبصره ۹- وزارت کشور با اطلاع هیأت اجرایی مرکزی انتخابات می‌تواند مأمورانی برای بازرسی و کنترل جریان انتخابات به طور ثابت یا سیار به شهرستان‌ها، بخش‌ها و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام کند.

ماده ۳۲- پس از پایان انتخابات، صورتجلسه نتیجه انتخابات با امضای هیأت اجرایی شهرستان و هیأت نظارت بر انتخابات شهرستان در چهار نسخه تهیه می‌شود و یک نسخه نزد هیأت اجرایی شهرستان می‌ماند و بقیه برای هیأت نظارت بر انتخابات مزبور و وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ارسال می‌شود.

ماده ۳۳- ارتکاب امور ذیل جرم محسوب می‌شود:

- ۱- خرید و فروش رأی.
- ۲- تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورتجلسات.
- ۳- تهدید یا تطمیع در امر انتخابات.
- ۴- رأی دادن با شناسنامه جعلی.
- ۵- رأی دادن با شناسنامه دیگری.
- ۶- رأی دادن بیش از یکبار.

- ۷- اخلال در امر انتخابات.
- ۸- کم و زیاد کردن آراء یا تعرفه ها.
- ۹- تقلب در رأی گیری و شمارش آراء.
- ۱۰- رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.
- ۱۱- (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) توصیه به انتخاب کاندیدای معین از طرف اعضای شعبه اخذ رأی اعم از مجریان یا ناظران یا هر فرد دیگر در محل صندوق رأی به رأی دهنده.
- ۱۲- تغییر و تبدیل یا جعل و یا ربودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی و صورت جلسات و تلکس و تلفن گرامها و تلگرافها.
- ۱۳- باز کردن و یا شکستن قفل و محل نگهداری و لاک و مهر صندوقهای رأی بدون مجوز قانونی.
- ۱۴- جابجایی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.
- ۱۵- دخالت در امر انتخابات با سند مجعول.
- ۱۶- ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی با اسلحه یا بدون اسلحه در امر انتخابات.
- ۱۷- دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول و یا به هر نحو غیرقانونی.
- تبصره ۱۵-** چنانچه وقوع جرایم مندرج در ماده فوق موجب گردد که جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه

کلی انتخابات مؤثر باشد، مراتب به وسیله وزارت کشور به منظور طرح در شورای نگهبان به هیأت مرکزی نظارت اعلام می گردد.

تبصره ۲- (الحاقی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) هیأت های اجرایی و نظارت موظفند در صورت اطلاع از ارتکاب هر یک از جرائم فوق، موضوع را برای رسیدگی به مرجع قضایی ذیصلاح، اعلام نمایند. موضوع باید بلافاصله توسط دادستان حوزه مربوطه رسیدگی شود.

ماده ۳۴ (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - قوه قضاییه یکی از شعب موجود در هر حوزه قضایی را به منظور رسیدگی خارج از نوبت به تخلفات و جرایم انتخاباتی اختصاص می دهد.

تبصره ۱- به تخلفات و جرایمی که به وسیله نامزدها صورت می گیرد، پس از برگزاری انتخابات، در شعبه رسیدگی به تخلفات و جرایم انتخاباتی در تهران رسیدگی می شود.

تبصره ۲- تشکیلات قضایی در شهرستان یا بخش به منظور پیشگیری از وقوع جرم، اقدامات لازم را در محدوده قوانین و مقررات مربوطه، معمول می دارد.

فصل سوم

شرایط انتخاب کنندگان

و انتخاب شوندگان

ماده ۳۵- انتخاب شونده‌گان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- از رجال مذهبی، سیاسی.
- ۲- ایرانی‌الاصل.
- ۳- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
- ۴- مدیر و مدبر.
- ۵- دارای حسن سابقه و امانت و تقوا.
- ۶- مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

تعریف و اعلام معیارها و شرایط لازم برای تشخیص

رجل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری^۷

ماده ۱- تعاریف رجل سیاسی مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری عبارتند از:

۱- رجال مذهبی، رجالی هستند که آگاهی لازم به دین اسلام و مذهب تشیع داشته و تدبیر و تقیدشان به انجام شعائر و مناسک دینی در زندگی فردی و اجتماعی از

---

^۷ در اجرای جزء «۵» بند «۱۰» سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری^(مدظله العالی) که «تعریف و اعلام معیارها و شرایط لازم برای تشخیص رجل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری» را بر عهده شورای نگهبان قرار داده است و با عنایت به بند ۹ اصل ۱۱۰ و اصل ۱۱۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تعاریف، معیارها و شرایط مذکور در تاریخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۰ در جلسه شورای نگهبان به تصویب رسید و در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۲/۸ این شورا مورد اصلاح قرار گرفت و در تاریخ ۱۴۰۰/۲/۱۱ طی نامه‌ای به وزیر کشور جهت اطلاع و دستور مقتضی به منظور اقدام لازم اعلام گردید.

برجستگی ویژه‌ای برخوردار باشد، به گونه‌ای که در میان مردم به این خصوصیت، شناخته و مشهور باشند.

۲- رجال سیاسی، رجالی هستند که قدرت تحلیل و درک آن‌ها از مسائل و پدیده‌های سیاسی به جهت آگاهی عمیق‌شان از مسائل سیاسی اجتماعی اعم از داخلی و بین‌المللی و حضورشان در صحنه‌های سیاسی به نحوی باشد که همواره مصالح نظام اسلامی و معیارهای اصیل انقلابی در عملکرد آن‌ها لحاظ شده باشد، به گونه‌ای که در میان مردم به این خصوصیت، شناخته و مشهور باشند.

۳- مدیر، شخصی است برخوردار از شایستگی‌های ذاتی و اکتسابی لازم از نظر دانش و مهارت، شخصیت و نگرش‌های فردی و تجربه که توانایی شناخت و استفاده بهینه از منابع انسانی و مادی در کشور را با رعایت حداکثر بهره‌وری و در راستای مأموریت، رسالت و اهداف کلان نظام و ارزش‌های حاکم بر جامعه داراست و سوابق او حاکی از موفقیت وی در صحنه‌های مدیریتی کلان باشد.

۴- مدبر، شخصی است که از توانایی پیش‌بینی و عاقبت‌اندیشی نسبت به امور، مبتنی بر عقلانیت و دانش صحیح برای اداره امور کشور برخوردار باشد و در بحران‌ها قدرت حل مشکلات و برون رفت از آن‌ها را به نحو شایسته داشته باشد.

ماده ۲- شرایط و معیارهای لازم جهت تشخیص رجل سیاسی مذهبی و مدیر و مدبر نامزدهای ریاست جمهوری عبارتند از:

۱. سوابق کافی و قابل ارزیابی در فعالیت‌های مذهبی و سیاسی از قبیل مکتوبات، سخنرانی‌ها و اعلام مواضع

۲. سابقه تصدی حداقل مجموعاً چهارسال در مناصب ذیل که در احراز مدت جمع سابقه تصدی در یک یا چند مورد از مناصب مذکور کفایت می‌کند:

۲.۱. مقامات سیاسی موضوع بندهای «الف»، «ب»، و «ج» ماده ۷۱ قانون

مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۸/۷^۸

۲.۲. معاونین رؤسای قوای سه گانه

۲.۳. اعضای شورای عالی امنیت ملی

۲.۴. اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲.۵. مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه کشور

۲.۶. رؤسای سازمان‌ها، مؤسسات و نهادهای دولتی و مؤسسات و

نهادهای عمومی غیردولتی در سطح ملی

۲.۷. فرماندهان عالی نیروهای مسلح با جایگاه سرلشگری و بالاتر

۲.۸. رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در سطح کشور

۲.۹. استانداران

۲.۱۰. شهرداران شهرهای بالای دو میلیون نفر جمعیت

۲.۱۱. اشخاص، مقامات و مدیران هم‌تراز مناصب فوق به تشخیص

شورای نگهبان

۳. سلامت و توانایی لازم جهت ایفای مسئولیت‌های ریاست جمهوری

^۸ ماده ۷۱- سمت‌های ذیل، مدیریت سیاسی محسوب شده و به عنوان مقام شناخته می‌شوند و امتیاز شغلی

مقامات مذکور در این ماده به شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف- رؤسای سه قوه (۱۸۰۰۰) امتیاز .

ب- معاون اول رئیس جمهور، نواب رئیس مجلس شورای اسلامی و اعضای شورای نگهبان (۱۷۰۰۰) امتیاز .

ج- وزرا نمایندگان مجلس شورای اسلامی و معاونین رئیس جمهور (۱۶۰۰۰) امتیاز.

۴. حداقل سن ۴۰ سال تمام شمسی و حداکثر ۷۵ سال تمام شمسی در هنگام

ثبت نام

۵. داشتن مدرک تحصیلی حداقل کارشناسی ارشد یا معادل آن مورد تأیید وزارت

علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا مرکز

مدیریت حوزه‌های علمیه

۶. ارائه برنامه‌ها و خط مشی‌های اجرایی در چارچوب صلاحیت و اختیارات قوه

مجریه مبتنی بر اسناد بالادستی از جمله قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام

۷. معرفی مشاوران جهت تشریح برنامه‌ها و توان مدیریتی

۸. عدم محرومیت از حقوق اجتماعی در زمان ثبت نام

۹. فقدان سابقه محکومیت کیفری مؤثر

۱۰. عدم محکومیت قطعی کیفری به جرایم اقتصادی از جمله کلاهبرداری، رشاء و

ارتشاء، اختلاس، تبانی در معاملات دولتی، پولشویی، اخلال در نظام اقتصادی

کشور و عدم محکومیت به اقدام علیه نظام جمهوری اسلامی ایران

۱۱. وابسته نبودن به گروه‌های غیرقانونی و فقدان سوابق سوء امنیتی از جمله در فتنه

سال ۱۳۸۸

۱۲. عدم وابستگی به رژیم گذشته و مؤثر نبودن در تحکیم آن

تبصره ۱- داوطلبان انتخابات ریاست جمهوری مکلفند در هنگام ثبت نام، مدارک مثبت

مربوط به اجزای ۲، ۴، ۵، ۸، ۹ و ۱۰ این ماده را به وزارت کشور ارائه نمایند. ثبت نام

در انتخابات به معنای دارا بودن صلاحیت داوطلبان نبوده و در هر حال احراز صلاحیت

داوطلبان برعهده شورای نگهبان می‌باشد.

تبصره ۲- داوطلبان در صورت اعتراض نسبت به عدم ثبت نام خود، می توانند مراتب را به همراه مستندات به صورت کتبی و همزمان به وزارت کشور و شورای نگهبان اعلام نمایند. شورای نگهبان در زمان مقتضی و در مهلت ثبت نام به اعتراض رسیدگی و نتیجه را به وزارت کشور و داوطلب اعلام می کند.

تبصره ۳- شورای نگهبان می تواند به منظور احراز شرایط داوطلبان ریاست جمهوری ضمن استعلام از مراجع ذی صلاح، اقدام به تحقیقات مورد نیاز و بررسی های مستقل نماید.

ماده ۳۶- انتخاب کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند:

- ۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- (اصلاحی مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۱۲) هجده (۱۸) سال تمام.
- ۳- عدم جنون.

ماده ۳۷- (اصلاحی مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۵) کلیه افرادی که مسئولیت مستقیم در امر انتخابات ریاست جمهوری به صورت اجرا و یا نظارت دارند، در صورتی می توانند داوطلب شوند که قبل از ثبت نام، از سمت خود استعفاء نموده و در آن سمت شاغل نباشند.

فصل چهارم

هیأت اجرایی

ماده ۳۸ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور، فرماندار دستور تشکیل هیأت‌های اجرایی را به بخشداران صادر نموده و موظف است ظرف سه روز هیأت اجرایی انتخابات شهرستان را به ریاست خود و عضویت رئیس ثبت‌احوال، رئیس دادگستری و دادستان یا نمایندگان رئیس دادگستری و دادستان که دارای پایه قضایی می‌باشند و نه نفر از معتمدین تشکیل دهد.

تبصره ۱- در شهرستان و بخش‌هایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است، یک نفر از اعضای شورا به انتخاب شورا، یکی از نه نفر معتمدین مذکور خواهد بود.^۹

تبصره ۲- (الحاقی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷ و اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) در صورت حضور رئیس دادگستری و دادستان در محل، نامبرده مکلف است شخصاً در جلسات هیأت اجرایی شرکت نماید.

ماده ۳۹ (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - فرماندار سی نفر از معتمدان را با تأیید هیأت نظارت به صورت کتبی دعوت می‌نماید. در جلسه‌ای که ظرف دو روز از تاریخ دعوت، با حضور اعضای هیأت نظارت و حداقل دوسوم از معتمدان مذکور منعقد می‌شود، نه نفر از بین معتمدان تأیید شده، به عنوان معتمدان اصلی و پنج نفر به عنوان معتمدان علی‌البدل هیأت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا انتخاب می‌شوند.

۹- بر اساس تبصره ۳ الحاقی به ماده ۳۵ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۷؛ در صورت تشکیل هیأت اجرایی برای برگزاری همزمان انتخابات شورای اسلامی و ریاست جمهوری، اجرای حکم انتخاب یک نفر از اعضای شورا بعنوان یکی از معتمدین موضوع تبصره ۱ ماده ۳۸ قانون انتخابات ریاست جمهوری، متفی است.

تبصره ۱- تعداد اعضای هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش و کیفیت و مهلت تشکیل آن‌ها یکسان است.

تبصره ۲- معتمدین هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان نباید در انتخابات قبل، مرتکب تخلفی شده باشند که در یکی از محاکم صالحه اثبات شده باشد.

تبصره ۳- معتمدین این ماده باید دارای ایمان و التزام عملی به اسلام و قانون اساسی و حسن شهرت و سواد خواندن و نوشتن بوده و از عوامل مؤثر در تحکیم رژیم سابق و وابسته به گروه‌های غیرقانونی نباشند.

ماده ۴۰- هیچ یک از اعضای هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان و اعضای شعب ثبت‌نام و اخذ رأی نباید با داوطلبان انتخابات به ترتیب ذیل خویشاوندی نسبی و یا سببی داشته باشند:

(الف) خویشاوندی نسبی: پدر، مادر، فرزند، برادر و خواهر.

(ب) خویشاوندی سببی: همسر و پدر، مادر، برادر و خواهر او.

ماده ۴۱- اعضای اجرایی پس از پذیرفتن عضویت، ملزم به شرکت در جلسات و انجام وظایف قانونی می‌باشند.

تبصره ۱ (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - در صورت عدم شرکت فرماندار یا بخشدار و یا رئیس ثبت احوال و یا دادگستری، دادستان و یا نمایندگان رئیس دادگستری و دادستان در جلسات، هیأت اجرایی موظف است مراتب را طی صورتجلسه‌ای به مقام اجرایی مافوق اعلام داشته، کسب تکلیف نمایند.

تبصره ۲- هیأت اجرایی موظف است در صورت جلسات و گزارش کار خود، موارد غیبت اعضا را با ذکر علت غیبت به وزارت کشور اعلام دارد.

- ماده ۴۲-** هرگاه در جریان انتخابات، یک یا چند نفر از معتمدین هیأت اجرایی دو جلسه متوالی یا چهار جلسه غیرمتوالی از حضور در جلسات هیأت اجرایی خودداری نمایند یا وظایف قانونی خود را انجام ندهند و یا هیأت اجرایی را از اکثریت ساقط کنند، به جای آنان به ترتیب تعداد رأی، از معتمدین علی‌البدل بوسیله فرماندار یا بخشدار دعوت به عمل خواهد آمد. در صورتی که با دعوت از اعضای علی‌البدل باز هم اکثریت حاصل نگردد، باقی مانده را از معتمدین (تا سی نفر) تأمین خواهند نمود.
- ماده ۴۳-** هیأت اجرایی بخش، بلافاصله پس از انتخاب معتمدین، تشکیل جلسه داده و تعداد و محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی را تعیین نموده و به وسیله رئیس هیأت به فرماندار جهت طرح در هیأت اجرایی شهرستان اعلام می‌دارد.
- ماده ۴۴-** جلسات هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش با حضور دو سوم کلیه اعضا رسمیت یافته و اخذ تصمیم با اکثریت مطلق حاضرین خواهد بود.
- ماده ۴۵-** هیأت اجرایی شهرستان پس از تعیین محل‌های استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی و بررسی و تأیید و تصویب مصوبات هیأت‌های اجرایی بخش‌ها در مورد تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی، ۹ روز قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات، ساعات اخذ رأی، شرایط انتخاب کنندگان، جرائم و تخلفات و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در سراسر شهرستان می‌نمایند.

تبصره ۵- در صورت بروز بعضی از مشکلات، با موافقت وزارت کشور مهلت ۹ روز تا ۷ روز تقلیل می‌یابد.

ماده ۴۶- فرماندار موظف است سه نسخه از آگهی‌های منتشره در سطح شهرستان را به وزارت کشور ارسال دارد. یک نسخه از این آگهی‌ها به وسیله وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات فرستاده می‌شود.

ماده ۴۷ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش پس از انتشار آگهی انتخابات، برای هر شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی پنج یا هفت نفر از معتمدین محل که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند، انتخاب و به فرماندار یا بخشدار جهت صدور حکم معرفی می‌نمایند.

تبصره ۱- اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی از بین خود یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و سه نفر منشی^{۱۰} انتخاب می‌نمایند و بایستی ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از اخذ رأی، محل شعبه آماده برای اخذ رأی باشد.

تبصره ۲- محل شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی مندرج در آگهی انتخابات غیر قابل تغییر است مگر اینکه دایر نمودن شعبه و یا اداره کار آن در محل اعلام شده قبلی، به علت حوادث غیرمترقبه و یا هر علت دیگری مقدور نباشد که در این صورت، مراتب تغییر شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی توسط هیأت اجرایی و ناظران شورای نگهبان

^{۱۰} با توجه به اصلاح صورت گرفته در متن ماده ۴۷، به نظر می‌رسد عبارت «سه تا پنج نفر منشی» صحیح باشد.

با ذکر علت، صورتجلسه شده و شعبه ثبت نام و اخذ رأی جدید در کوتاه ترین فاصله نسبت به شعبه سابق به نحوی دایر خواهد شد که خللی در مراجعه رأی دهندگان و تشخیص محل شعبه ایجاد نشود و تبدیل شعبه باید به اطلاع مردم محل برسد.

تبصره ۳- تشکیل شعب ثبت نام و اخذ رأی در موزه‌ها ممنوع می‌باشد.

ماده ۴۸- فرماندار موظف است مستقیماً یا با تفویض اختیار به بخشدار برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی یک نماینده تعیین نماید.

ماده ۴۹- کلیه امور انتخابات بخش مرکزی را هیأت اجرایی شهرستان انجام می‌دهد.

ماده ۵۰- (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - هیأت اجرایی بخش با تصویب هیأت اجرایی شهرستان می‌تواند برای مناطق صعب‌العبور و کوهستانی و مسافت‌های دور و نقاطی که تشکیل شعب ثابت ثبت نام و اخذ رأی مقدور نیست، شعب اخذ رأی سیار تشکیل دهد. هیأت اجرایی شهرستان نیز می‌تواند در صورتی که لازم بداند نسبت به تشکیل شعب اخذ رأی سیار در مرکز شهرستان و بخش مرکزی اقدام نماید و در هر دو مورد، باید به اطلاع هیأت نظارت و نماینده‌ای از طرف رئیس دادگستری و نمایندگان نامزدها برسد و همچنین نماینده‌ای از هیأت نظارت در معیت صندوق سیار بوده و مسیر گردش صندوق را در صورتجلسه‌ای قید و تأیید نمایند.

ماده ۵۱- [به موجب قانون مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شده است].

ماده ۵۲- [به موجب قانون مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شده است].

ماده ۵۳- در سفارتخانه‌ها و یا کنسولگری و نمایندگی سیاسی ایران در خارج از کشور، هیأت اجرایی انتخابات ریاست جمهوری به ریاست سفیر و یا سرکنسول و یا

عالی‌ترین مقام نمایندگی سیاسی و عضویت سه نفر از کارمندان ارشد سفارتخانه یا کنسولگری و یا نمایندگی سیاسی و پنج نفر از ایرانیان مؤمن به انقلاب اسلامی مقیم آن کشور به انتخاب و دعوت سفیر یا سرکنسول یا مقام نمایندگی سیاسی تشکیل می‌گردد.

ماده ۵۴- هیأت اجرایی موضوع ماده فوق پس از خاتمه اخذ رأی و قرائت آراء، نتیجه را صورتجلسه می‌نماید. سفیر و یا سرکنسول و یا عالی‌ترین مقام نمایندگی سیاسی موظف است بلافاصله نتیجه را با سریع‌ترین وسیله مخابراتی ممکن از طریق وزارت امور خارجه به وزارت کشور اعلام دارد.

فصل پنجم

اعلام داوطلبی و رسیدگی
به صلاحیت داوطلبان

ماده ۵۵ (اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷) - داوطلبان ریاست جمهوری یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها که کتباً معرفی شده باشند، باید ظرف پنج روز از تاریخ انتشار دستور شروع انتخابات، به وزارت کشور مراجعه نموده و پرسشنامهٔ اعلام داوطلبی را پس از دریافت و تکمیل، همراه با چهار برگ تصویر کلیه صفحات شناسنامه و دوازده قطعه عکس ۴×۶ از آخرین عکس خود را که در همان سال گرفته باشند، به وزارت کشور تسلیم و رسید دریافت دارند.

تبصره (الحاقی مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۷) - هر یک از داوطلبان ریاست جمهوری در صورت تمایل به انصراف از داوطلبی باید شخصاً و یا از طریق نمایندهٔ تام‌الاختیار خود و به صورت کتبی، انصراف خود را به وزارت کشور اعلام نمایند.

ماده ۵۶ - وزارت کشور پس از پایان مهلت قبول داوطلبی، بلافاصله مدارک داوطلبان را به دبیرخانهٔ شورای نگهبان تسلیم می‌دارد.

ماده ۵۷ - شورای نگهبان ظرف پنج روز از تاریخ وصول مدارک داوطلبان به صلاحیت آنان، رسیدگی و نظر خود را صورتجلسه نموده و یک نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال می‌دارد.

تبصره - در موارد ضرورت بنا به تشخیص شورای نگهبان، مدت مذکور در این ماده حداکثر تا ۵ روز دیگر تمدید و به وزارت کشور اعلام می‌گردد.

ماده ۵۸- پس از سپری شدن مدت زمان قانونی چنانچه مدارکی دال بر عدم صلاحیت کاندیداهای ریاست جمهوری بدست آید، پس از بررسی و اعلام عدم صلاحیت وی توسط شورای نگهبان، مراتب به وسیله وزارت کشور به اطلاع عموم می رسد.

ماده ۵۹- کاندیداها می توانند اسناد و مدارک مثبت صلاحیت خود را ضمیمه اعلام داوطلبی نمایند و یا در مدت زمان رسیدگی به صلاحیت داوطلبان به شورای نگهبان تقدیم نمایند.

ماده ۶۰- وزارت کشور موظف است پس از وصول نظریه شورای نگهبان، اسامی نامزدهای ریاست جمهوری را با استفاده از وسایل ارتباط جمعی ظرف مدت دو روز به اطلاع مردم سراسر کشور برساند.

ماده ۶۱- در مواردی که طبق گزارشات و شکایات و اعتراضات واصله، برای شورای نگهبان معلوم گردد که اعضای هیأت های نظارت از قوانین و مقررات تخلف نموده اند، شورای نگهبان موظف است آنها را بلافاصله، عزل و افراد دیگری را جایگزین نمایند.

فصل هشتم

تبلیغات

ماده ۶۲ (اصلاحی مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - به منظور تضمین برخورداری یکسان نامزدهای ریاست جمهوری از امکانات دولتی، کمیسیونی به نام کمیسیون بررسی تبلیغات انتخابات زیر نظر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات و بنا به دعوت وزیر کشور تشکیل می‌گردد.

ماده ۶۳ - اعضای کمیسیون بررسی تبلیغات ریاست جمهوری عبارتند از:

- ۱- دادستان کل کشور یا نماینده تام‌الاختیار او.
- ۲- وزیر کشور یا نماینده تام‌الاختیار او.
- ۳- دبیر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات. (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)
- ۴- رئیس شورا یا یکی از اعضای شورای نظارت بر سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران به انتخاب شورا. (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)
- ۵- رئیس سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران یا نماینده تام‌الاختیار او. (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)

تبصره ۵ - شورای نگهبان می‌تواند یک نفر از میان اعضای خود یا از خارج را به منظور نظارت بر کار کمیسیون مزبور تعیین نماید.

ماده ۶۴ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - چنانچه به تشخیص کمیسیون بررسی تبلیغات، برنامه‌های تبلیغاتی ضبط شده نامزدها در صدا و سیما در برگیرنده مطالب توهین‌آمیز یا هتک حرمت سایر نامزدها یا دیگر افراد و یا مغایر با قوانین باشد، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف به حذف آن مطالب است و در صورتی که ضمن

پخش برنامه زنده‌ای، موارد مذکور از سوی هر یک از نامزدهای انتخابات یا نماینده آنها واقع شود، سازمان موظف است با تشخیص کمیسیون بررسی تبلیغات به میزان مناسب و به صورت ضبط شده، فرصت احقاق حق بدهد.

ماده ۶۵- نامزدهای ریاست جمهوری که صلاحیت آنان توسط شورای نگهبان، تأیید و اسامی آنها از طرف وزارت کشور اعلام می‌گردد، هر یک حق دارند به‌طور مساوی از صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران برای معرفی و ارائه برنامه‌های خود استفاده نمایند. ترتیب و تنظیم برنامه تبلیغات نامزدهای انتخاباتی از طریق صدا و سیما به‌عهده کمیسیون بررسی تبلیغات می‌باشد.

ماده ۶۶- فعالیت‌های انتخاباتی نامزدهای ریاست جمهوری رسماً از تاریخ اعلام اسامی آنان به‌وسیله وزارت کشور، آغاز و تا ۲۴ ساعت قبل از شروع اخذ رأی خاتمه می‌پذیرد.

ماده ۶۷- فعالیت انتخاباتی در مرحله دوم از تاریخ اعلام رسمی نتایج قطعی آرای مرحله اول، شروع و تا ۲۴ ساعت قبل از آغاز اخذ رأی مرحله دوم ادامه خواهد یافت.

ماده ۶۸- انجام هرگونه فعالیت تبلیغاتی از تاریخ اعلام رسمی اسامی نامزدها له یا علیه نامزدهای ریاست جمهوری از میز خطابه نماز جمعه و یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و دولتی دارد و فعالیت کارمندان در ساعات اداری و همچنین استفاده از وسایل و سایر امکانات وزارتخانه‌ها و ادارات و شرکت‌های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر مقدار) استفاده می‌کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مزبور ممنوع بوده و مرتکب، مجرم شناخته می‌شود.

تبصره ۱- مؤسسات و نهادهایی که دارای آنان از اموال عمومی است، همانند بنیاد مستضعفان، مشمول ماده فوق می‌باشند.

تبصره ۲- ادارات و سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و نهادها و اعضای آنها، با ذکر سمت خود حق ندارند له یا علیه هیچ یک از نامزدهای انتخاباتی اعلامیه، اطلاعیه و پلاکارد بدهند.

ماده ۶۹- الصاق اعلامیه، عکس، پوستر، هرگونه آگهی تبلیغاتی بر روی علائم راهنمایی و رانندگی، تابلوی بیمارستان‌ها، تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی دولتی و وابسته به دولت ممنوع بوده و مأمورین انتظامی در صورت مشاهده چنین مواردی، متخلفین را جلب و به منظور تعقیب قانونی به مقامات قضایی تحویل می‌نمایند. شهرداری‌ها و بخشداری‌ها نیز باید نسبت به امحای چنین اوراقی اقدام نمایند.

ماده ۷۰- هیچ کس حق ندارد آگهی یا پوسترهای تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی را که در محل‌های مجاز الصاق گردیده، در مدت و زمان قانونی تبلیغات، پاره و یا محو نماید و عمل مرتکب، جرم محسوب می‌شود.

ماده ۷۱- داوطلبان ریاست جمهوری و طرفداران آنان در تبلیغات انتخاباتی به هیچ وجه مجاز به هتک حرمت و حیثیت نامزدهای انتخاباتی نمی‌باشند و متخلفین طبق مقررات مجازات خواهند شد.

ماده ۷۲- هرگونه آگهی و آثار تبلیغاتی باید قبل از شروع اخذ رأی، از محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی توسط اعضای شعبه محو گردد.

ماده ۷۳- مقامات اجرایی و نظارت انتخابات حق تبلیغ له یا علیه هیچ یک از داوطلبان انتخاباتی را نخواهند داشت. تخلف از این قانون جرم محسوب می‌شود.

ماده ۷۴ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)- کلیه رسانه‌های دیداری و شنیداری و مکتوب و الکترونیک و سایر شبکه‌های مجازی، حق ندارند آگهی یا مطلبی علیه نامزدهای انتخاباتی درج کنند و یا مطالبی بنویسند که دال بر انصراف گروه یا اشخاصی از نامزدهای معین باشد. در صورت وقوع این تخلف، نامزدهای مزبور حق دارند پاسخ خود را ظرف هجده ساعت پس از انتشار، به وسیله وزارت کشور به رسانه مزبور بدهند و رسانه مزبور مکلف به نشر فوری آن در اولین زمان ممکن است.

در صورتی که رسانه مزبور قبل از ساعات ممنوعیت تبلیغاتی، اطلاع‌رسانی نکند یا منتشر نشود، مدیرمسئول آن باید با هزینه خود، پاسخ نامزد را به روزنامه یا مجله هم‌طرزی که قبل از ممنوعیت تبلیغات چاپ می‌شود، ارسال نماید و آن نشریه مکلف به درج آن در اولین چاپ نشریه است.

ماده ۷۵- در صورت درخواست کتبی و رسمی اشخاص حقیقی و حقوقی، چاپخانه، آگهی تبلیغاتی انتخاباتی را چاپ خواهد نمود.

ماده ۷۶- ذیل آگهی‌های تبلیغاتی چاپی باید نام و نشانی دقیق چاپخانه و تاریخ چاپ درج شده باشد.

ماده ۷۷- مسئولان چاپخانه‌ها موظفند چهار نسخه از هر یک از اوراق تبلیغاتی انتخاباتی را بلافاصله پس از چاپ همراه با یک نسخه از درخواست رسمی تقاضاکنندگان، جهت ضبط در پرونده سریعاً به وزارت کشور و شورای نگهبان ارسال دارند.

تبصره ۵ - وزارت ارشاد اسلامی موظف است مفاد مواد (۷۴) و (۷۵) و (۷۶) را به چاپخانه‌های کشور بخشنامه نموده و در مورد متخلفین، با توجه به ماده (۲۶) آیین‌نامه تأسیس چاپخانه و گراورسازی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷ شورای انقلاب^{۱۱}، تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

---

^{۱۱} با توجه به ماده (۲۵) «آیین‌نامه تأسیس و نظارت بر چاپخانه‌ها و واحدهای وابسته» مصوب ۱۳۷۱/۹/۱ هیأت وزیران که کلیه مقررات مغایر را ملغی اعلام کرده است، به نظر می‌رسد آیین‌نامه مصوب شورای انقلاب و ماده (۲۶) آن که بیان می‌کرد «تخلف از مقررات این آیین‌نامه حسب مورد موجب تعطیل موقت و یا لغو دائم پروانه تأسیس و کارت مدیریت خواهد بود»، منسوخ شده است و در وضعیت فعلی، ماده (۲۳) آیین‌نامه صدرالذکر مصوب هیأت وزیران مجری است: «ماده ۲۳- تخلف از مقررات این آیین‌نامه حسب مورد، موجب جلوگیری از فعالیت یا تعطیل موقت چاپخانه و واحدهای وابسته به آن می‌شود.

تبصره- تشخیص تناسب تخلف و میزان مجازات، به عهده کمیسیون منتخب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی است.»

فصل هفتم

شکایات و نحوه رسیدگی

ماده ۷۸- اعلام نتایج رسیدگی به شکایات انتخابات ریاست جمهوری از طریق رسانه‌های گروهی، از اختیارات شورای نگهبان است.

ماده ۷۹- شورای نگهبان ظرف یک هفته و در صورت ضرورت حداکثر ده روز پس از دریافت نتیجه انتخابات ریاست جمهوری، نظر قطعی خود را نسبت به انتخابات انجام شده به وزارت کشور، اعلام و وزارت کشور از طریق رسانه‌های گروهی، نتیجه نهایی را به اطلاع مردم خواهد رساند.

ماده ۸۰- هیأت‌های اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و ظرف ۲۴ ساعت در جلسه مشترک هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در شهرستان مربوطه، به آنها رسیدگی نمایند و نتیجه را صورت جلسه نموده و به وزارت کشور اعلام دارند.

تبصره ۱- کسانی که از نحوه برگزاری انتخابات شکایت داشته باشند، می‌توانند ظرف سه روز از تاریخ اخذ رأی، شکایت مستند خود را به ناظرین شورای نگهبان یا دبیرخانه این شورا نیز تسلیم دارند.

تبصره ۲- شکایاتی قابل رسیدگی خواهد بود که مشخصات شاکی یا شاکیان شامل نام، نام خانوادگی، شغل، نشانی کامل، شماره تلفن (در صورت داشتن تلفن) و اصل امضای شاکی را داشته باشد.

تبصره ۳- در صورتی که شاکی بدون دلیل و مدرک و مغرضانه، داوطلبان انتخاباتی را متهم نماید و عمل شاکی عنوان افترا داشته باشد، قابل تعقیب و پیگیری است.

تبصره ۴- طرح و بررسی شکایات در مورد افراد، محرمانه بوده و افشای آن ممنوع است.

تبصره ۵- بازرسان گزارشات خود را منحصراً به مراجع ذیصلاح قانونی ارسال می‌دارند.

ماده ۸۱- شکایاتی که در جریان انتخابات به هیأت اجرایی تسلیم می‌شود، مانع از ادامه کار انتخابات نبوده و در موعد رسیدگی به شکایات، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده ۸۲- هیأت اجرایی پس از بررسی شکایات و گزارشات، چنانچه تشخیص دهد که امور انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است، با تأیید شورای نگهبان، انتخابات یک یا چند شعبه مزبور را باطل اعلام می‌نماید.

ماده ۸۳- وزیر کشور پس از وصول اعتبارنامه از شورای نگهبان، رئیس جمهور منتخب را به حضور رهبر یا شورای رهبری معرفی می‌نماید.

فصل هشتم

مجازات

ماده ۸۴- مجازات تخلف از بند «۱۶» ماده (۳۳) به ترتیب ذیل تعیین می‌گردد:

الف) چنانچه مرتکب بدون اسلحه ایجاد رعب و وحشت نماید، تا هفتاد و چهار

(۷۴) ضربه شلاق محکوم می‌گردد.

ب) چنانچه ایجاد رعب و وحشت، خواه به تحریک یا بالمباشره، همراه با اسلحه باشد

و محاربه صدق نکند، تا هفتاد و چهار (۷۴) ضربه شلاق و یا حداکثر تا دو سال حبس

محکوم خواهد شد.

ماده ۸۵- مجازات کسی که با اتخاذ سمت مجعول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند

«۱۷» ماده (۳۳))، تا پنجاه (۵۰) ضربه شلاق خواهد بود و هرگاه مرتکب، سندی هم

در این باره جعل نموده باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت و چنانچه

دخالت وی مؤثر در سرنوشت انتخابات باشد و مسیر انتخابات یک بخش و یا

یک شهرستان و یا یک استان را بر هم بزند، مرتکب از یک تا پنج سال حبس

محکوم خواهد شد.

ماده ۸۶- مجازات تخلف از ماده (۲۱) و تبصره آن، ۲ الی ۶ ماه انفصال از خدمت دولتی

خواهد بود.

ماده ۸۷- اعضای اداری هیأت اجرایی (فرماندار یا بخشدار، رئیس ثبت احوال، دادستان یا

نماینده وی)^{۱۲}، در صورت تخلف از ماده (۴۱) و تبصره «۲» ماده (۴۷) این قانون،

^{۱۲} به موجب ماده ۳۸ «قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران» اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶، رئیس دادگستری یا نماینده وی نیز به اعضای اداری هیأت اجرایی انتخابات شهرستان افزوده شده است.

به مجازات کسر حقوق تا یک سوم، از یک ماه تا شش ماه، به حکم مراجع صالحه محکوم خواهند شد و در مورد بقیه اعضا، محرومیت تا دو نوبت انتخابات از عضویت هیأت‌های اجرایی و نظارت و شعب اخذ رأی می‌باشد.

ماده ۸۸ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - متخلفان از موارد مندرج در ماده (۶۸) و تبصره‌های آن و کسانی که از طریق رادیو و تلویزیون، تبلیغ انتخاباتی له یا علیه یکی از نامزدهای انتخاباتی نمایند و همچنین مسئولان برنامه‌های مربوطه، به مجازات حبس از یک تا شش ماه محکوم می‌شوند.

ماده ۸۹- چنانچه مأموران انتظامی با دستور کتبی فرماندار یا بخشدار از امحای اعلانات، عکس‌ها، پوستره‌های منصوبه در تابلوها و اماکن ممنوعه، مندرج در ماده (۶۹) استنکاف نمایند، به مجازات کسر حقوق تا یک سوم، از یک ماه تا سه ماه، محکوم می‌گردند و چنانچه افرادی عالماً در حین الصاق دستگیر گردند، به مجازات پنج الی پانزده ضربه شلاق محکوم می‌گردند.

ماده ۹۰- مجازات تخلف از ماده (۷۲)، محرومیت از عضویت در شعبه ثبت نام برای دو دوره می‌باشد.

ماده ۹۱ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - مجازات تخلف از ماده (۷۴)، تعطیل نشریه یا سایت خبری یا مرکز ارسال پیامک و شبکه‌های مجازی، از یک تا سه ماه است و مدیر نشریه یا سایت خبری یا مرکز ارسال پیامک و شبکه‌های مجازی، به شلاق تا هفتاد و چهار ضربه محکوم می‌گردد. در صورت مشخص بودن نویسنده مقاله، این مجازات شامل نویسنده نیز می‌شود.

ماده ۹۲- مجازات تخلف از ماده (۷۱) در مواردی که افترا یا نشر اکاذیب باشد، همان مجازات افترا یا نشر اکاذیب است و در غیر موارد فوق، مجازات آن تا سه ماه حبس خواهد بود.

ماده ۹۳- در اجرای صحیح اصل ۹۹ قانون اساسی و حفظ بی‌طرفی کامل، ناظرین شورای نگهبان موظفند در طول مدت مسئولیت خود، بی‌طرفی کامل را حفظ نمایند و ابراز جانبداری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیداها جرم محسوب می‌شود.

تبصره - مجازات تخلف از ماده فوق، انفصال شش ماه تا یک سال از خدمات دولتی یا شش ماه تا یک سال زندان خواهد بود.

ماده ۹۴- مجازات‌های این فصل به انواع مذکور منحصر نبوده و قاضی در هر مورد می‌تواند متخلف را به مجازات مذکور و یا هر مجازات متناسب دیگری که در قانون تعزیرات آمده است، محکوم نماید.

قانون فوق مشتمل بر نود و چهار ماده و بیست و نه تبصره^{۱۳} در جلسه روز چهارشنبه پنجم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۴/۴/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

^{۱۳} با توجه به اصلاحات صورت گرفته، هم اکنون این قانون مشتمل بر ۹۰ ماده (مواد ۱۸، ۲۷، ۵۱ و ۵۲ حذف شده‌اند) و ۴۴ تبصره است.

قوانین متفرقه

- قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی
- قانون لزوم رسیدگی به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده
- قانون استفساریه مواد (۱۱) و (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده ۱۹ قانون انتخابات ریاست جمهوری

قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی (مصوب ۱۳۷۹/۵/۳۰ مجلس شورای اسلامی)

ماده واحده - به موجب این قانون، هریک از نامزدهای ریاست جمهوری به تنهایی و یا چند نامزد مشترکاً می توانند در هر یک از شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر رایانه‌ای آرا و هیأت‌های اجرایی شهرستان‌ها و بخش‌ها، یک نفر نماینده داشته باشند. نمایندگان نامزدها می توانند در شعب اخذ رأی (ثابت و سیار) و اماکن استقرار دستگاه شمارشگر آرا، بدون دخالت در انجام وظایف آن‌ها حضور داشته باشند و در صورت مشاهده تخلف، مراتب را کتباً به ناظرین شورای نگهبان و هیأت نظارت شهرستان و استان مربوطه و ستاد انتخابات وزارت کشور اعلام نمایند.

حضور نمایندگان هر یک از نامزدها تا پایان اخذ رأی و شمارش و تنظیم صورت‌جلسات بلامانع است و ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر ممنوع بوده و جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در تبصره ماده (۹۳) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

مسئولین شعب اخذ رأی موظفند از حضور افراد غیرمسئول در شعب اخذ رأی (افراد) که در این قانون و قانون انتخابات ریاست جمهوری حضور آن‌ها در شعب اخذ رأی پیش‌بینی نگردیده است) جلوگیری به عمل آورند. تخلف از این

موضوع جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در ماده (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که تعداد نامزدهای ریاست جمهوری بیش از شش نفر باشد، هر یک از نامزدها می‌توانند فقط به ازای هر دو شعبه اخذ رأی یک نفر نماینده معرفی کنند.

تبصره ۲- نمایندگان نامزدها باید از میان افراد داوطلب و با معرفی نامزد و یا مسئول ستاد تبلیغات هر یک از نامزدها در شهرستان مربوطه به عنوان نماینده تام‌الاختیار نامزد، حداقل ۵ روز قبل از شروع اخذ رأی به فرماندار همان شهرستان معرفی گردند. فرمانداران موظفند کارت یا معرفی‌نامه نمایندگان مذکور را حداقل ۴۸ ساعت قبل از روز اخذ رأی، تحویل مسئول ستاد تبلیغات نامزد مربوطه در آن شهرستان دهند. تخلف از این تبصره توسط فرمانداران جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در ماده (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد. کلیه هزینه‌های اجرای این تبصره توسط وزارت کشور، محاسبه و نامزدها قبل از معرفی نمایندگان به تناسب تعداد نمایندگانشان پرداخت خواهند کرد.

تبصره ۳- مسئول ستاد تبلیغات هر یک از نامزدها در شهرستان فردی است که یک هفته قبل از شروع رأی‌گیری کتباً از طرف نامزد مربوط، به فرمانداری همان شهرستان معرفی می‌شود.

تبصره ۴- پرسنل نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نمی‌توانند از طرف هیچ نامزدی، نمایندگی یا نظارت داشته باشند.

تبصره ۵- نمایندگان نامزدها حق تبلیغ له یا علیه هیچ یک از نامزدها و یا دخالت در کار هیأت‌های اخذ رأی، بازرسان و ناظران شورای نگهبان را ندارند و در صورت تخلف از حوزه^{۱۴} اخذ رأی، اخراج و برابر ماده (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری با آنان عمل خواهد شد.

تبصره ۶- این قانون از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و آن قسمت از قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو و بلااثر می‌گردد.
آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کشور، تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سی‌ام مرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و نه مجلس شورای اسلامی، تصویب و تأییدیه شورای نگهبان در مهلت مقرر در اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی واصل نگردیده است.

^{۱۴} احتمالاً منظور، «شعبه اخذ رأی» می‌باشد.

قانون لزوم رسیدگی به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف (مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

ماده واحده- به موجب این قانون کلیه مراجع رسیدگی کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به استثنای انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل یکصد و هشتم (۱۰۸) قانون اساسی خواهد بود) موظفند صرفاً براساس مواد قانونی و بر اساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرایی و نظارتی ارسال شده است، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند، باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوط، به داوطلب ابلاغ نمایند:

- ۱- مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد.
- ۲- در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود:

الف- در کلیه موارد، به استثنای بندهای «ب»، «ج» و «د» دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی می‌رسد.

ب- در موردی که دلایل و مدارک، با عفت عمومی و یا هتک حیثیت اشخاص مرتبط می‌شود، چنانچه شخص داوطلب در معرض هتک باشد، دلایل و مدارک حضوراً به اطلاع وی می‌رسد و در صورتی که پس از اطلاع حضوری، فی‌المجلس به طور کتبی تقاضا کند، دلایل و مدارک مربوط، کتباً به وی ابلاغ می‌شود.

ج - چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب، متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می‌رسد.

د - در مورد مربوط به امنیت ملی، اعلام دلایل و مدارک و نحوه اعلام آنها به داوطلب به تشخیص کمیسیون با عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۱ - ذکر منابع ارائه دهنده اطلاعات مذکور، به تشخیص مرجع رسیدگی کننده خواهد بود.

تبصره ۲ - مراجع رسیدگی کننده به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده مکلفند به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده دقیقاً رسیدگی نموده و نتیجه را به داوطلب و مجریان انتخابات اعلام نمایند. در صورت تقاضای داوطلبان رد صلاحیت شده، اولین مرجع رسیدگی کننده به شکایات، حسب مورد موظف است توضیحات و دفاعیات آنان را استماع نمایند.

تبصره ۳ - چنانچه شورای نگهبان صلاحیت داوطلبی را که در مراحل قبلی مورد تأیید قرار گرفته است، رد نماید، داوطلب می‌تواند حداکثر ظرف سه روز از تاریخ ابلاغ شورای نگهبان، درخواست رسیدگی مجدد نماید. شورای نگهبان باید ظرف هفت روز رسیدگی و اعلام نتیجه نماید.

تبصره ۴ - رأی گیری در شورای نگهبان نسبت به داوطلبانی که صلاحیت آنان در مراحل قبلی به تصویب رسیده، در مورد عدم صلاحیت خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیستم مهرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت مجلس شورای اسلامی، تصویب و به دلیل ایراد شورای نگهبان به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد، در تاریخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ با اصلاحاتی به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.

قانون استفساریه مواد (۱۱) و (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر

انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده (۱۹)

قانون انتخابات ریاست جمهوری مصوب ۱۳۸۰/۳/۹ مجلس شورای اسلامی

موضوع استفساریه:

ماده واحده

- ۱- آیا منظور از مفاد ماده (۱۹) قانون انتخابات ریاست جمهوری ناظر به شناسنامه عکس‌دار می‌باشد یا با توجه به فقدان قید عکس‌دار بودن برای شناسنامه، منظور تنها ارائه شناسنامه معتبر جمهوری اسلامی ایران است و احراز هویت توسط مسئولان شعبه صورت می‌گیرد؟
- ۲- با توجه به ماده (۱۱) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و با توجه به ماده (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی، آیا منظور از امضای ناظران صرفاً اعلام حضور ناظر در طول برگزاری انتخابات است یا امضای ناظران به معنی تأیید روند اخذ رأی در شعبه مربوطه تلقی می‌شود و چنانچه روند اخذ رأی اشکال یا ایرادی داشته باشد، ناظر ضمن امضا، در ذیل صورت جلسه ایراد و اشکال را قید می‌نماید؟

نظر مجلس

- ۱- منظور تنها ارائه شناسنامه معتبر است و الزامی به عکس‌دار بودن شناسنامه نیست.
  - ۲- امضای ناظران به منزله تأیید روند اخذ رأی است و اگر ایراد و اشکالی وجود داشته باشد، ذیل صورت جلسه قید می‌شود. این تأیید نافی نظارت شورای نگهبان در بررسی‌های نهایی نمی‌باشد.
- مفاد این قانون (استفساریه) از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

مجموعه قوانین و مقررات انتخابات ریاست جمهوری

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ نهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی، تصویب و در تاریخ ۱۳۸۰/۳/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون نظارت شورای نگهبان بر

انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۶۴/۴/۴ مجلس شورای اسلامی

ماده ۱- طبق اصل نود و نهم (۹۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شورای نگهبان نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری را بر عهده دارد.

ماده ۲- شورای نگهبان قبل از شروع انتخابات دو نفر از اعضای خود و پنج نفر از افراد مسلمان و مطلع و مورد اعتماد دارای حسن سابقه را با اکثریت مطلق آرای اعضای شورای نگهبان به عنوان هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری و سه نفر به عنوان عضو علی‌البدل، انتخاب و به وزارت کشور معرفی می‌نماید.

ماده ۳- شورای نگهبان می‌تواند محل کار هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات را در وزارت کشور قرار دهد.

ماده ۴- هیأت مرکزی نظارت، بر کلیه مراحل انتخابات و جریان‌های انتخاباتی و اقدامات وزارت کشور و هیأت‌های اجرایی که در انتخابات مؤثر است و آنچه مربوط به صحت انتخابات می‌شود، نظارت خواهد کرد.

ماده ۵- هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات باید برای هر شهرستان ناظر یا ناظرین با شرایط مذکور در ماده (۲) جهت نظارت بر انتخابات تعیین کند.

تبصره - شورای نگهبان در هر مورد که لازم بداند می‌تواند تمام یا برخی از ناظرین را مستقیماً انتخاب نماید.

ماده ۶- هیأت مرکزی نظارت یا ناظرین که در سراسر کشور بر کیفیت انتخابات نظارت کامل دارند، در هر مورد که سوء جریان یا تخلفی را مشاهده کنند، کتباً تذکر خواهند داد. فرمانداران و بخشداران موظفند بلافاصله بر اساس قوانین مربوطه نسبت به رفع اشکالات مطروحه اقدام نمایند و چنانچه مسئولین وزارت کشور نظرات آنان را

ملحوظ ندارند، ناظرین مراتب را به هیأت مرکزی نظارت شورای نگهبان گزارش خواهند کرد.

ماده ۷- شورای نگهبان در کلیه مراحل در صورت اثبات تخلف با ذکر دلیل نسبت به ابطال یا توقف انتخابات در سراسر کشور و یا بعضی از مناطق، اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را از طریق رسانه‌های همگانی اعلام می‌نماید و نظر شورای نگهبان در این مورد قطعی و لازم‌الاجراست و هیچ مرجع دیگری حق ابطال یا متوقف کردن انتخابات را ندارد.

تبصره ۵ - هیأت مرکزی نظارت باید مدارک حاکی از عدم صحّت یا لزوم متوقف ساختن انتخابات را برای بررسی و اتخاذ تصمیم به شورای نگهبان بفرستد.

ماده ۸- پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور، چنانچه شورای نگهبان در کیفیت انجام مقدمات انتخابات از قبیل تعیین هیأت اجرایی، نحوه تبلیغات و مانند آن تخلفاتی مشاهده کند که به صحّت انتخابات خدشه وارد سازد، انتخابات را متوقف و مراتب را به وزارت کشور اعلام می‌دارد.

ماده ۹- در مواردی که توقف یا ابطال بنا به نظر شورای نگهبان در تعیین رئیس جمهور مؤثر باشد، قبل از اعلام نتایج کل انتخابات، در اولین فرصت، اخذ رأی در آن مناطق ادامه یافته یا تجدید خواهد شد.

ماده ۱۰- در مواردی که ناظر یا ناظرین در مرکز شهرستان و بخش‌های تابعه، نتایج انتخابات یک یا چند شعب اخذ رأی را منطبق با قانون تشخیص ندهند، موضوع را با ذکر دلیل در هیأت اجرایی محل مطرح خواهند کرد. در صورتی که هیأت اجرایی مذکور

نظر آنان را نپذیرد، مراتب به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری ارجاع خواهد شد و نظر این هیأت با تأیید شورای نگهبان قطعی و لازم‌الاجراست.

ماده ۱۱- هیأت‌های اجرایی موظفند یک نسخه از صورتجلسه اقدامات خود را به ناظر یا ناظرین تسلیم نمایند. در مواردی که امضای هیأت‌های اجرایی در قانون انتخابات پیش‌بینی شده است، امضای ناظر یا ناظرین نیز لازم است.

ماده ۱۲- وزارت کشور موظف است قبل از صدور دستور انتخابات در سراسر کشور، مراتب را به تأیید شورای نگهبان برساند.

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و دو تبصره در جلسه روز سه شنبه چهارم تیرماه یک‌هزار و سیصد و شصت و چهار مجلس شورای اسلامی، تصویب و در تاریخ ۱۳۶۴/۴/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آیین نامه اجرایی

انتخابات ریاست جمهوری

مصوب ۱۳۶۴/۰۴/۱۶ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی

ماده ۱- فرمانداران و بخشداران موظفند در اجرای ماده (۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری از آغاز انتخابات با دعوت از اعضای هیأت‌های نظارت شورای نگهبان موجبات نظارت کامل آنان را در کلیه مراحل اجرایی انتخابات فراهم نمایند.

ماده ۲- هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان می‌باید رونوشت احکام ناظر یا ناظرین خود را به ستاد انتخابات کشور، ستاد انتخابات استانداری، فرمانداری‌ها و بخشداری‌های مربوط ارسال نماید.

ماده ۳- فرمانداران و بخشداران باید پس از دریافت رونوشت احکام هیأت‌های نظارت از نام‌برندگان برای تشکیل جلسه دعوت به عمل آورند.

ماده ۴- شرکت ناظر یا ناظرین شورای نگهبان در جلسات هیأت اجرایی به منظور نظارت بر صحت اجرای قانون انتخابات ریاست جمهوری بوده و عدم حضور آنان در جلسات و یا خودداری آنان از امضای صورت‌جلسات مانع از ادامه کار انتخابات نخواهند بود.

ماده ۵- هیأت‌های نظارت در صورتی که نتوانند شخصاً در جلسه شرکت نمایند، ضمن تنظیم صورتجلسه، نماینده‌ای از بین خود، انتخاب و نماینده منتخب با در دست داشتن یک نسخه از صورتجلسه تنظیمی در جلسه متشکله شرکت نموده و صورتجلسه تنظیمی را به منظور ضبط در سوابق انتخاباتی به فرماندار یا بخشدار محل تسلیم نماید.

ماده ۶- مراجع ذی صلاح قانونی در مورد ارسال گزارشات بازرسان (موضوع تبصره ۵ ذیل ماده ۸۰ قانون انتخابات ریاست جمهوری) عبارتند از:

شورای نگهبان، هیأت مرکزی نظارت و ستاد انتخابات کشور.

ماده ۷- هیأت‌های اجرایی شهرستان موظفند یک نسخه از صورت‌جلسات اقدامات خود را که به ناظر یا ناظرین شورای نگهبان تسلیم می‌نمایند، به ستاد انتخابات کشور نیز ارسال دارند.

ماده ۸- در این انتخابات ملاک تبعیت بخشداری‌ها از فرمانداری‌ها، قانون تقسیمات کشوری جمهوری اسلامی ایران بوده و حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی ملاک عمل نخواهد بود.

ماده ۹- فرمانداران پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر انجام انتخابات ریاست جمهوری، شروع برنامه انتخابات را به وزارت کشور، تلگراف و تلفن‌گرام و بلافاصله دستور تشکیل هیأت اجرایی بخش‌های تابعه را به بخشداران مربوطه ابلاغ می‌نمایند.

ماده ۱۰- به موجب مصوبه اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۲/۱ حذف شده است.

ماده ۱۱- به موجب مصوبه اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۲/۱ حذف شده است.

ماده ۱۲ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - فرمانداران و بخشداران پس از بررسی‌های لازم، سی (۳۰) نفر از معتمدین اقشار مختلف مردم شهرستان / بخش را تعیین و پس از تأیید هیأت نظارت مربوط از اعضای اداری هیأت اجرایی (دادستان یا نماینده وی و رئیس ثبت احوال)^{۱۵} و سی (۳۰) نفر معتمدین منتخب برای تشکیل جلسه انتخاب معتمدین اصلی و علی‌البدل هیأت اجرایی دعوت به عمل می‌آورند.

^{۱۵} به موجب ماده ۳۸ قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶، رئیس دادگستری یا نماینده

وی نیز به اعضای هیأت اجرایی انتخابات شهرستان افزوده شده است.

- ماده ۱۳** - در شهرستان‌ها و بخش‌هایی که شورای اسلامی در آنها تشکیل شده باشد، فرماندار یا بخشدار در اجرای تبصره ذیل ماده (۳۸) قانون ریاست جمهوری اقدام می‌نمایند.
- ماده ۱۴** (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - پس از حضور حداقل بیست (۲۰) نفر از معتمدین دعوت شده، آنان از بین خود یا خارج، نُه (۹)^{۱۶} نفر به عنوان معتمدین اصلی و پنج (۵) نفر را به عنوان معتمدین علی‌البدل اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می‌نمایند و مراتب، صورتجلسه می‌شود و به امضای حاضران در جلسه می‌رسد.
- تبصره** - بخشداران دو نسخه از صورتجلسه انتخاب معتمدین هیأت اجرایی بخش را بلافاصله به فرمانداری و فرمانداران نیز دو نسخه از صورتجلسه انتخاب معتمدین هیأت اجرایی مرکز شهرستان را بلافاصله به ستاد انتخابات کشور ارسال می‌دارند.
- ماده ۱۵** - فرمانداران پس از تشکیل اولین جلسه هیأت اجرایی مرکز شهرستان مراتب را به ستاد انتخابات کشور اعلام می‌دارند.
- ماده ۱۶** - به موجب مصوبه اصلاحی مصوب ۱۳۷۲/۲/۱ حذف شده است.
- ماده ۱۷** - هیأت‌های اجرایی بخش‌ها بلافاصله پس از انتخاب معتمدین و تکمیل عده خود تشکیل جلسه داده و تعداد و محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی را تعیین و مراتب را صورتجلسه نموده و یک نسخه از آن را وسیله بخشدار برای فرماندار شهرستان جهت طرح در جلسه هیأت اجرایی شهرستان ارسال می‌دارند.
- ماده ۱۸** - بخشداران در اجرای تصمیمات هیأت اجرایی نسبت به صدور حکم عضو رابط اقدام می‌نمایند.

^{۱۶} - به موجب ماده ۳۹ اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶، تعداد متعمدین اصلی به ۹ نفر اصلاح شده است.

ماده ۱۹ - هیأت اجرایی شهرستان با توجه به ماده (۴۵) قانون انتخابات ریاست جمهوری، پس از تعیین محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی در مرکز شهرستان و بخش مرکزی و بررسی و تصویب مصوبات هیأت‌های اجرایی بخش‌ها در مورد تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ، ساعت برگزاری انتخابات، محل شعب ثبت نام و اخذ رأی، شرایط انتخاب‌کنندگان و مقررات جزایی در سراسر شهرستان می‌نمایند.

ماده ۲۰ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - فرمانداران با همکاری نیروی انتظامی نسبت به انتشار آگهی انتخابات در سطح شهرستان اقدام می‌نمایند.

ماده ۲۱ - در اجرای ماده (۴۶) قانون انتخابات ریاست جمهوری فرمانداران موظفند سه نسخه از آگهی‌های منتشره در سطح شهرستان را به ستاد انتخابات کشور و یک نسخه به ستاد انتخابات استانداری ارسال دارند.

ماده ۲۲ - هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش در اجرای ماده (۴۷) قانون، نسبت به تنظیم صورت جلسه تعیین اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی اقدام می‌نمایند.

ماده ۲۳ - بخشداران یک نسخه از صورت جلسه انتخاب اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی را به فرمانداری مرکز شهرستان ارسال می‌دارند.

ماده ۲۴ - فرمانداران و بخشداران موظفند با توجه به صورت جلسه هیأت اجرایی مبنی بر تعیین اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نسبت به صدور ابلاغ آنان، اقدام و جهت تحویل صندوق و لوازم و مدارک ثبت نام و اخذ رأی از آنان دعوت به عمل آورند.

ماده ۲۵ - فرمانداران و بخشداران پس از دعوت و حضور اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی، مدارک و لوازم شعبه و همچنین برگ‌های انتخاباتی را تحویل اعضای شعبه اخذ رأی نموده و پس از توجیه برنامه و روش ثبت نام و اخذ رأی و قرائت آراء، ترتیبی اتخاذ خواهند نمود که یک روز قبل از روز اخذ رأی، اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی به محل شعب اعزام شوند.

ماده ۲۶ - فرمانداران می باید نسبت به صدور حکم نماینده فرماندار اقدام نمایند.

ماده ۲۷ (اصلاحی ۱۳۸۴/۳/۱۸) - فرمانداران و بخشداران به منظور حفاظت شعب ثبت نام و اخذ رأی با هماهنگی نیروی انتظامی حداقل دو نفر از مأمورین انتظامی را ضمن صدور ابلاغ در معیت اعضای شعبه به محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی اعزام می نمایند.

ماده ۲۸ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - برنامه روز اخذ رأی:

اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک ساعت قبل از وقت مقرر در محل شعبه حاضر می شوند. ابتدا از بین خود نسبت به انتخاب یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و سه نفر منشی، اقدام و سپس صندوق اخذ رأی را در حضور نماینده هیأت نظارت بر انتخابات و نماینده فرماندار، باز و پس از حصول اطمینان از خالی بودن آن، لفاف و با مهر شعبه ثبت نام و اخذ رأی، لاک و مهر و مراتب را در صورت جلسه ثبت و اخذ رأی در ۵ نسخه، منعکس و کار ثبت نام و اخذ رأی را به شرح مراحل پنج گانه زیر آغاز می نمایند.

(الحاقی ۱۳۸۰/۲/۱۹) چنانچه صندوق های اخذ رأی به گونه ای طراحی و ساخته شده باشند که نیازی به لفاف نداشته باشند، فقط محل یا محل های تعیین شده بر روی صندوق پس از بستن آن، در مراحل مختلف برنامه روز اخذ رأی و محل شکاف صندوق برای انداختن رأی در پایان برنامه، با مهر انتخابات لاک و مهر خواهد شد.

اول - مرحله مراجعه رأی دهندگان

دوم - مرحله کنترل

سوم - مرحله ثبت نام

چهارم - مرحله اخذ رأی

پنجم - مرحله تکمیل صورتجلسه^{۱۷}

اول - مرحله مراجعه رأی دهندگان:

۱- اعضای شعبه باید کوشش کنند محل اخذ رأی حتی الامکان دارای درب ورودی و خروجی مجزا باشد و مأمورین انتظامی موظفند طبق دستور نماینده فرماندار یا رئیس شعبه ثبت نام و اخذ رأی، از ازدحام در داخل محل اخذ رأی ممانعت نموده تا اخذ رأی در کمال آرامش انجام پذیرد.

۲- رأی دهندگان با در دست داشتن عین شناسنامه^{۱۸} در محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی حضور یافته و به منظور ثبت نام و دادن رأی وارد محوطه اخذ رأی می شوند.

دوم - مرحله کنترل:

کنترل در دو مرحله انجام می شود:

الف - کنترل شناسنامه^{۱۹}: نماینده فرماندار یا رئیس شعبه یا هر یک از سه منشی شعبه ثبت نام و اخذ رأی با ملاحظه شناسنامه رأی دهنده موارد ذیل را مورد توجه قرار می دهند:

۱۷- با توجه به ماده ۴۲ الحاقی این آیین نامه مبنی بر اجرای مرحله پنجم و ششم ماده ۲۸ سابق در مناطقی که قرائت و شمارش آراء با دستگاه شمارش گر مقذور نباشد (با رعایت اصلاحات به عمل آمده در مواد ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ قانون انتخابات) مراحل ماده ۲۸ در مناطق مزبور شامل شش مرحله (مرحله تنظیم صورتجلسه) می باشد.

^{۱۸} یا کارت ملی (اصلاحی ۱۴۰۳/۰۳/۰۱)

^{۱۹} یا کارت ملی (اصلاحی ۱۴۰۳/۰۳/۰۱)

۱- شناسنامه به مهر انتخابات ریاست جمهوری همان مرحله ممهور نشده باشد.^{۲۰}
 ۲- شناسنامه^{۲۱} متعلق به شخص مراجعه کننده بوده و دارنده آن در روز اخذ رأی وارد سن هجده (۱۸) سالگی شده باشد.

ب - کنترل انگشت: نماینده فرماندار یا رئیس شعبه و یا هر یک از سه منشی، انگشت سبابه دست رأی دهنده را کنترل می نماید که آلوده به رنگ جوهر استامپ که احتمالاً نشانه دادن رأی است نباشد.

تبصره (الحاقی ۱/۲/۱۳۷۲) - در صورتی که شناسنامه مراجعه کننده ممهور به مهر انتخابات جاری باشد و یا بر انگشت سبابه او اثر جوهر استامپ مشخص شده باشد، به دستور نماینده فرماندار از رأی دادن وی جلوگیری به عمل می آید.

سوم - مرحله ثبت نام:

۱) پس از انجام مرحله کنترل و حصول اطمینان از این که شناسنامه^{۲۲} متعلق به مراجعه کننده بوده و او واجد شرایط رأی دادن می باشد، یک نفر از منشی ها نسبت به ثبت مشخصات سجلی رأی دهنده براساس شناسنامه و سایر اطلاعات مورد نیاز بر روی برگ تعرفه، اقدام و پس از اخذ اثر انگشت رأی دهنده روی برگ تعرفه، آن را امضا می نماید.

۲) متصدی ثبت نام، شناسنامه رأی دهنده را به مهر انتخابات ممهور و به وی تحویل می نماید.

۳) (الحاقی ۱۹/۲/۱۳۸۰) - چنانچه انتخابات به شیوه دستی برگزار شود، وزارت کشور می تواند به منظور گردآوری آمار و اطلاعات مربوط به رأی دهندگان از قبیل جنس، سن یا تأهل، فرم های

^{۲۰} ظاهراً این کار منسوخ شده است.

^{۲۱} یا کارت ملی (اصلاحی ۱۴۰۳/۰۳/۰۱)

^{۲۲} - به موجب ماده ۳۶ قانون انتخابات ریاست جمهوری اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۱۲ سن انتخابات کنندگان به هجده سال تغییر کرده است.

^{۲۳} یا کارت ملی (اصلاحی ۱۴۰۳/۰۳/۰۱)

جداگانه‌ای تهیه کند. نماینده فرماندار/ بخشدار یا یکی از اعضای شعبه موظفند فرم‌های اطلاعاتی را هنگام ثبت نام از رأی دهندگان تکمیل نمایند. این فرم‌ها در پایان بدون آنکه داخل صندوق اخذ رأی انداخته شوند، حسب مورد تحویل بخشداری یا فرمانداری ذی ربط خواهد شد.

چهارم - مرحله اخذ رأی:

۱) متصلی ثبت نام، برگ رأی را از محل پرفراژ (نقطه چین) از تعرفه انتخاباتی جدا نموده و به رأی دهنده تسلیم می نماید و رأی دهنده با علامت گذاری در مقابل اسم یکی از نامزدها، برگه رأی را بدون هرگونه نوشته یا علامت دیگری و بدون اینکه آن را تا نماید، داخل صندوق می اندازد.

(الحاقی ۱۳۸۰/۲/۱۹) چنانچه انتخابات به شیوه دستی برگزار شود، لازم است رأی دهنده نام نامزد مورد نظر خود را در محل تعیین شده در برگ رأی بنویسد، سپس برگ رأی را تا نموده و داخل صندوق بیندازند.

۲) نماینده فرماندار و اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی نویسی، مخفی و به صورت کاملاً آزاد و بدون اعمال نفوذ شخص دیگری انجام گیرد و هیچ یک از اعضای شعبه و نماینده فرماندار و مأمورین انتظامی و نماینده هیأت نظارت بر انتخابات و اصولاً کلیه افرادی که به نحوی از انحا در شعبه وظیفه‌ای به عهده دارند، حق توصیه به رأی دهنده برای انتخاب فرد بخصوصی را ندارند.

بدیهی است در صورتی که رأی دهنده برای رأی دادن نیاز به فرد دیگری داشته باشد، باید از وجود افراد خارج از شعبه که مورد اعتماد وی باشند، استفاده نماید و اعضای شعبه نیز کنترل نمایند تا عمل خلاف قانون انجام نگیرد.

۳) نماینده هیأت نظارت بر انتخابات یا بازرسان وزارت کشور در صورت مشاهده تخلف یا اعمال نفوذ، موظفند مراتب را به اعضای شعبه و نماینده فرماندار تذکر دهند و آنان ضمن تنظیم صورت جلسه باید فرد یا افراد خاطی را توسط مأمورین انتظامی حاضر در شعبه تحویل مقامات قضائی دهند.

۴) نماینده فرماندار یا رئیس شعبه ثبت نام و اخذ رأی مراقبت خواهند نمود تا هیچ فرد مسلحی وارد شعبه اخذ رأی نشود. کنترل این امر توسط مأمورین انتظامی و در جلوی درب ورودی خواهد بود.

پنجم - مرحله قرائت و شمارش آرا

۱) اعضای شعبه پس از انقضای ساعات اخذ رأی در صورت حصول اطمینان از اینکه کلیه مراجعہ کنندگان رأی خود را در صندوق های رأی، انداخته و فرد دیگری برای رأی دادن در محل شعبه حضور ندارد، بلافاصله پس از شمارش برگ های تعرفه و درج آن در صورت جلسه با حضور محافظان صندوق و نماینده هیأت نظارت بر انتخابات و نماینده فرماندار شمارش و قرائت آراء را آغاز می نمایند.

۲) ترتیب شمارش و قرائت آرا به این صورت است که ابتدا رئیس یا نایب رئیس شعبه اخذ رأی با همکاری یکی از منشی ها تعرفه ها را شمارش نموده، سپس لاک و مهر درب صندوق اخذ رأی را باز کرده و تعداد آرای داخل صندوق را بدون اینکه قرائت شود، برگ شماری و با تعداد برگ تعرفه ها تطبیق داده و به یکی از دو حالت زیر عمل می نمایند:

الف - چنانچه تعداد اوراق رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد تعرفه ها باشد، اوراق اضافی از مجموع برگ آرا، بدون آنکه خوانده شود، برداشته و با رنگ قرمز جمله (باطل شد) را بر روی

آن قید و باطل نموده و در صورتجلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان، ضمیمه صورتجلسه می‌نمایند.

ب - در صورتی که تعداد برگ‌های رأی داخل صندوق، مساوی یا کمتر از تعداد تعرفه‌ها باشد، مراتب در صورتجلسه درج می‌شود.

۳) پس از اینکه شمارش آرا به ترتیب مذکور در فوق انجام شد، قرائت آرا، شروع و مواد (۲۵ و ۲۶) قانون و تبصره‌های ذیل آن‌ها با تأیید هیأت نظارت بر انتخابات یا نماینده آنان اجرا خواهد شد.

ششم - مرحله تنظیم صورت جلسه

پس از خاتمه شمارش و قرائت آرا، صورت جلسه ثبت نام و اخذ رأی شعبه که به ضمیمه دستورالعمل اجرایی از طرف وزارت کشور ارسال شده است، در پنج نسخه، تنظیم و سپس تعداد رأی هر یک از دارندگان رأی در پشت برگ صورت جلسه در فرم مخصوص (فرم نتایج آرا) قید می‌شود. صورت جلسه پس از تنظیم به امضای نماینده فرماندار و اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی و محافظان صندوق و نماینده هیأت نظارت بر انتخابات می‌رسد و بلافاصله کلیه اوراق و مدارک انتخاباتی و یک نسخه صورت جلسه مذکور را داخل صندوق رأی قرار داده، و پس از انجام لاک و مهر مجدد صندوق (صندوق‌ها)، اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی به اتفاق نماینده فرماندار در معیت مأمورین انتظامی، صندوق (صندوق‌های) رأی را به همراه دو نسخه از صورت جلسه شعبه اخذ رأی و سایر مدارک رسماً تحویل هیأت اجرایی می‌دهند. ضمناً ناظر و رئیس شعبه ثبت نام و اخذ رأی هر کدام یک نسخه از صورت جلسه مذکور را دریافت می‌نمایند.

اگر در روز اخذ رأی در مورد انتخابات اشکالاتی پدید آید، مراتب در قسمت انتهای صورت جلسه، ذکر و به امضای اعضای شعبه و نماینده فرماندار و محافظان صندوق و نماینده هیأت نظارت بر انتخابات می رسد.

توجه - تعداد رأی دارندگان رأی فقط در فرم نتایج آرای انتخابات ریاست جمهوری که در پشت برگ صورت جلسه مندرج است قید می شود.

ماده ۲۹ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - برنامه روز اخذ رأی مرحله دوم:

برنامه مرحله اول اخذ رأی با رعایت نکات زیر در مرحله دوم تکرار می شود:

- ۱) شناسنامه مراجعه کنندگان به دو مهر انتخاباتی که در جریان است، ممهور نشده باشد.
- ۲) چنانچه شناسنامه رأی دهنده دارای مهر مرحله اول انتخابات باشد، به مهر مرحله دوم نیز ممهور می شود.
- ۳) چنانچه شناسنامه رأی دهنده فاقد مهر مرحله اول انتخابات ریاست جمهوری باشد، هنگام رأی گیری مرحله دوم، دوبار به مهر مرحله دوم ممهور می شود تا رأی دهنده نتواند برای بار دوم رأی دهد.

ماده ۳۰ - هیأت های اجرایی بخش ها به استثنای بخش مرکزی و مرکز شهرستان، بلافاصله پس

از دریافت صندوق های آرا و مدارک و صورت جلسات شعبه ثبت نام و اخذ رأی انتخابات، نسبت به تنظیم صورت جلسه جمع آوری شعب مربوطه در حضور ناظر یا ناظرین شورای نگهبان در پنج نسخه اقدام نموده و مدارک و لوازم و صندوق ها را به همراه دو نسخه از صورت جلسه تنظیمی برای اعلام و ارسال به مرکز شهرستان تحویل بخشدار می دهند.

برنامه قرائت و شمارش آراء:

ماده ۳۱ - بخشداران سراسر کشور به استثنای بخش مرکزی و مرکز شهرستان موظفند در اسرع وقت کلیه مدارک و لوازم و صندوق‌های اخذ رأی به انضمام صورتجلسه اخذ رأی هیأت اجرایی بخش را جهت تحویل به هیأت اجرایی مرکز شهرستان به فرمانداری مرکز شهرستان ارسال نمایند.

ماده ۳۲ - فرمانداران پس از وصول نتایج اخذ رأی بخش‌های تابعه مکلفند در اسرع وقت نتیجه کلی انتخابات شهرستان را به ترتیب تعداد آراء، تنظیم و به ستاد انتخابات کشور به وسیله تلفن گرام و تلگراف گزارش نمایند.

ماده ۳۳ - مسئولیت نگهداری و حفاظت مدارک انتخابات و صندوق‌های اخذ رأی تا تحویل به هیأت اجرایی شهرستان به عهده بخشدار است.

ماده ۳۴ - فرمانداران پس از دریافت صورتجلسات قرائت آرای بخش‌های تابعه، کلیه مدارک و لوازم و صندوق‌های مربوطه را در اسرع وقت به هیأت اجرایی مرکز شهرستان تحویل نموده و هیأت اجرایی مرکز شهرستان سریعاً اقدام می‌نمایند.

ماده ۳۵ - فرمانداران پس از دریافت صورتجلسه انتخابات از هیأت اجرایی شهرستان، ضمن رعایت ماده (۸۰) قانون انتخابات ریاست جمهوری و ارسال دو نسخه از صورتجلسه مذکور به ستاد انتخابات کشور و همچنین وصول نظریه مجدد ستاد انتخابات کشور، نسبت به تنظیم آگهی نتیجه انتخابات و انتشار آن در سراسر شهرستان اقدام می‌نمایند.

ماده ۳۶ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - در پایان مهلت قانونی (حداکثر دو روز پس از تاریخ انتشار آگهی نتیجه اخذ رأی در شهرستان) هیأت اجرایی شهرستان با حضور ناظر یا

ناظرین شورای نگهبان تشکیل جلسه داده و به شکایات واصله رسیدگی می نمایند و مراتب را در پنج (۵) نسخه صورت جلسه نموده و به فرماندار تسلیم می شود.

تبصره (الحاقی ۱/۲/۱۳۷۲) - در صورتی که تا پایان مهلت قانونی هیچ گونه شکایتی به هیأت اجرایی نرسیده باشد، مراتب عدم وصول شکایت نیز در پنج (۵) نسخه صورت جلسه و به فرماندار تسلیم می شود.

ماده ۳۷ - فرماندار بلافاصله ۳ نسخه صورت جلسه رسیدگی به شکایات دریافتی از هیأت اجرایی شهرستان را به ستاد انتخابات کشور ارسال می دارد.

ماده ۳۸ - ستاد انتخابات کشور دو نسخه از صورت جلسات واصله موضوع ماده فوق را به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات جهت بررسی و اعلام نظریه نهایی شورای نگهبان ارسال می دارد.

ماده ۳۹ (اصلاحی ۱/۲/۱۳۷۲) - وزارت کشور پس از دریافت نظریه شورای نگهبان مبنی بر صحّت برگزاری انتخابات یا توقف یا ابطال تمام یا قسمتی از انتخابات ریاست جمهوری، مراتب را به مسئولین اجرایی انتخابات ابلاغ می نمایند.

ماده ۴۰ - فرمانداران پس از دریافت نظریه شورای نگهبان از طریق ستاد انتخابات کشور، بلافاصله نسبت به تنظیم صورت جلسه نهایی انتخابات ریاست جمهوری، اقدام و ضمن مخابره نتیجه نهایی، دو نسخه از آن را به ستاد انتخابات کشور ارسال می نمایند.

ماده ۴۱ - فرمانداران سراسر کشور پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر امحای آرا و اوراق انتخابات ریاست جمهوری، با حضور اعضای هیأت اجرایی و حتی الامکان

هیأت نظارت بر انتخابات شهرستان نسبت به امحای آرا و اوراق مصرف شده انتخابات شهرستان به نحو مقتضی، اقدام و مراتب را صورتجلسه و دو نسخه آن را به ستاد انتخابات کشور ارسال می‌دارد.

ماده ۴۲ (الحاقی ۱۳۷۲/۲/۱) - چنانچه در خارج از کشور و یا در همه یا تعدادی از شهرستان‌های یک استان که با توجه به امکانات و یا هر دلیل دیگر، قرائت و شمارش آرا با دستگاه شمارشگر مقدور و میسر نباشد، کار قرائت و شمارش آرا با دست و با رعایت موارد زیر انجام می‌شود.

۱) کلیه اصلاحات به عمل آمده در مواد ۱ الی ۲۷ آیین نامه، معتبر و ملاک عمل است.
 ۲) در ماده ۲۸، اصلاحات به عمل آمده در مراحل اول الی چهارم کلاً معتبر و ملاک عمل است ولی مراحل پنجم و ششم این ماده به وضعیت قبل از اصلاح، معتبر و ملاک عمل خواهد بود؛ مشروط بر آن‌که اصلاحات به عمل آمده در مواد (۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران رعایت شود.
 ۳) مواد ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴ و ۳۵ آیین نامه بدون اصلاحات و به وضعیت قبل معتبر و ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۴۳ (الحاقی ۱۳۷۲/۲/۱) - حذف، تغییر و یا اصلاح فرم‌های مربوط به این آیین نامه و یا الحاق فرم‌های جدید مورد نیاز به آن، پس از تصویب وزیر کشور قابل اجراست.

آیین نامه اجرایی قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی (مصوب ۱۳۸۰/۲/۱۶ هیأت وزیران)

ماده ۱ - از زمان انتشار اسامی نامزدها تا پنج روز قبل از شروع اخذ رأی، هر یک از نامزدها به تنهایی یا چند نامزد بصورت مشترک می توانند نمایندگان خود را به هیأت های اجرایی شهرستان/بخش محل استقرار دستگاه های شمارشگر، شعب ثبت نام و اخذ رأی (ثابت و سیار) به فرمانداری همان شهرستان معرفی نمایند.

ماده ۲ - از زمان انتشار اسامی نامزدها تا یک هفته قبل از شروع اخذ رأی، هر یک از نامزدهای ریاست جمهوری در صورت تمایل به داشتن ستاد تبلیغاتی موظف است مسئول ستاد تبلیغات انتخاباتی خود را در شهرستان به صورت کتبی به فرمانداری شهرستان معرفی نماید.

ماده ۳ - در صورتی که نامزدهای ریاست جمهوری، مسئولان ستادهای انتخابات خود را در شهرستان همراه با نمونه امضا و تفویض اختیار به فرمانداری معرفی کرده باشند، مسئولان ستادها می توانند نسبت به معرفی نمایندگان نامزدهای مربوط در محل های قید شده در ماده (۱) این آیین نامه اقدام نمایند.

ماده ۴ - فرماندار/بخشدار موظف است ساعت و تاریخ تشکیل جلسات هیأت اجرایی شهرستان/بخش را به اطلاع نمایندگان نامزدها در هیأت اجرایی برساند.

ماده ۵ - عدم حضور نمایندگان نامزدها در محل های قید شده در ماده (۱) این آیین نامه مانع ادامه روند اجرایی انتخابات نیست.

ماده ۶ - نمایندگان نامزدها و مسئولان ستادهای انتخابات آن‌ها در صورت مشاهده تخلف، گزارش خود را به صورت کتبی به ناظران شورای نگهبان و هیأت نظارت شهرستان، استان و ستاد انتخابات کشور اعلام می‌کنند. ناظران و هیأت‌های یاد شده و ستاد انتخابات کشور موظفند گزارش‌های دریافتی را قبل از اتمام مهلت رسیدگی به شکایات (حداکثر سه روز پس از اعلام نتایج انتخابات) در اختیار هیأت اجرایی شهرستان مربوط قرار دهند تا در جلسه مشترک هیأت اجرایی و ناظران شورای نگهبان رسیدگی شود. پس از اتمام مهلت یاد شده، گزارش‌های دریافتی به شورای نگهبان ارسال می‌شود.

ماده ۷ - کارت یا معرفی‌نامه نمایندگان نامزدها باید شامل مشخصات کامل نماینده و امضای فرماندار و مهر فرمانداری باشد.

ماده ۸ - کارت یا معرفی‌نامه نمایندگان نامزدها توسط وزارت کشور، تهیه و در اختیار فرمانداری‌ها قرار می‌گیرد تا پس از وصول هزینه صدور به نمایندگان نامزدها تحویل داده شود. هزینه یاد شده توسط وزارت کشور به شرح زیر محاسبه می‌شود و نامزد یا مسئول ستاد انتخابات وی موظف است مبلغ آن را به عنوان درآمدهای عمومی دولت به حساب خزانه، واریز و رسید آن را به فرمانداری ارائه نماید.

هزینه چاپ یک کارت یا معرفی نامه	+	هزینه خدمات صدور و ارائه یک کارت یا معرفی نامه حداکثر با مبلغ تمام شده تهیه یک کارت یا معرفی نامه	×	تعداد نماینده معرفی شده	=	کل مبلغ هزینه شده برای واریز به حساب خزانه
---------------------------------------	---	--	---	----------------------------	---	---

تبصره - تأمین نیازهای مورد تقاضای هر یک از نمایندگان نامزدها و مسئولان ستادهای انتخابات وی به عهده نامزد مربوط می‌باشد و وزارت کشور از این بابت هیچ‌گونه تکلیفی بر عهده ندارد.

ماده ۹ - نامزدها می‌توانند برای حضور در بیش از یک شعبه اخذ رأی، یک نماینده معرفی کنند ولی عدم حضور وی مانع از شمارش آرا و سایر اقدامات قانونی نیست.